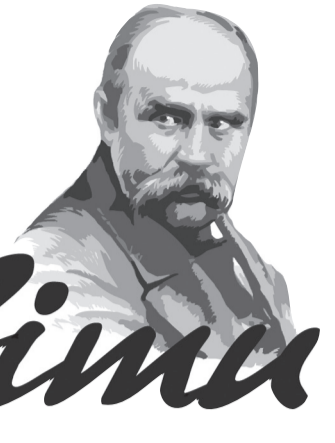

СЛОВО

Без мови немає нації!

Просвіта

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ТИЖНЕВИК

26 (1170), 4–10 серпня 2022

Звернення до Президента України Володимира ЗЕЛЕНСЬКОГО

Ми, представники неурядових організацій, учасники круглого столу, присвяченого безпековій проблемі української нації та держави, усвідомлюючи всю критичність ситуації, яка склалася внаслідок підступного віроломного нападу РФ на Україну, звертаємося до Президента України з вимогою негайного формування у світі антирашистської (антипутінівської) коаліції задля порятунку української нації та світового правопорядку не лише шляхом оголошення Путіна – терористом № 1, а Росії – державою, яка сприяє тероризму, не лише наданням Збройним Силам України летальної зброї, а й відкриттям широкого фронту протидії агресору, включаючи збройні сили інших держав, аби захистити і світ, і Україну від ймовірної катастрофи.

Українці всього світу, єднайтеся!

Володимир Василенко,
Надзвичайний і Повноважний Посол
Павло Мовчан,
голова ВУТ “Просвіта” ім. Т. Г. Шевченка
Георгій Філіпчук,
голова секретаріату Конгресу української інтелігенції
Микола Жулинський,
голова товариства “Україна – Світ”
Іван Заєць,
товариство “Україна – НАТО”
Михайло Сидоржевський,
голова НСПУ
Євген Шевченко,
координатор творчих спілок
Петро Кралюк,
проректор з навчально-наукової роботи Національного університету “Острозька академія”
Степан Волковецький,
голова Івано-Франківського ОО ВУТ “Просвіта”
Юрій Щербак,
Надзвичайний і Повноважний Посол
Дмитро Павличко,
Герой України, Надзвичайний і Повноважний Посол

Олег Сенцов: ми обов’язково переможемо!

Писати щось останнім часом нема особливого бажання. Читати новини з тилу іноді дивно, а іноді – гидко. Все це більше нагадує якийсь паралельний світ або інформацію з космосу.

Тим часом битва за Донбас добігає кінця, принаймні її активна фаза. Ворог зосередив свої останні зусилля на спробах захопити Бахмут, а на інших донбаських

напрямах значно знизив активність.

Рашисти перекидають свої основні сили на Південь, щоб захистити окупований Херсон і спробувати організувати там контрнаступ, щоб зупинити просування ЗСУ.

Я сподіваюсь, що Бахмут ми відстоїмо, а Херсон звільнимо найближчими тижнями.

Так, ми виснажені. Так, у нас теж багато втрат і поранених. Так, техніки мало, а снарядів радянських калібрів майже не залишилось. Натівські системи кращі, однак їх теж ще недостатньо. Але жоден боєць не сумнівається, що ми переможемо.

Кожен готовий робити все, щоб ця перемога настала якомога скоріше. Ми вже не програли і ми обов’язково переможемо.

Слава Україні!

2 серпня 2022 р.

Воїни звитяги та свободи

Георгій ФІЛІПЧУК,
академік НАПН України

31 липня. Невимовно боляче. Пнівно, з ненавистю, люттям й непогамованим бажанням помсти сприймається все, що чинять нелюди-нацисти, мозковити-катівники на українській землі, що “творять” вони з нашими людьми, містами й селами, культурою, духовністю. Глибока, незагоєна рана українців ще більше кровоточить, коли бачать, дізнаються, переживши на собі, до якої мерзенності може дійти це дике “глубинное населеніє”, що зветься моквою, виплотивши таке страхіття динозаврів (як і вони самі) – путіно-лаврових-шойгових...

Стався черговий злочин, скоєний мозковськими людодідами. Свідоме вбивство десятків військовополонених українців в окупованій розією Оленівці Донецької області.

Ці нелюдські, варварські звірства, вчинені загарбниками-мозкалями, є нечуваним актом злісного порушення Женевських конвенцій, найтяжчим воєн-

ним злочиним, який не має термінів давності.

Але кремлівські фашисти знали, на що йдуть. Вони вбивали не просто полонених, а **ВОЇНІВ-АЗОВЦІВ**, які є і будуть навіки уособленим символом високого героїзму та відданості Україні, Українському народові. Ці орки підло **вбивають найбагродніших, наймужніших, найвідданіших українських синів, “білу кістку” Української нації, українську військову аристократію, що народилася під звитягами, ідеалами Свободи, Суверенності, Державності, Національного Духу.**

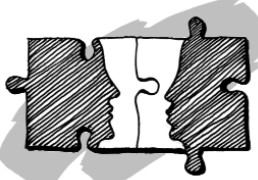
Мозковити, скаженіючи від безсилля здолати Українців, зарубали собі на вузькому лобі, що з такими велетами людського духу й патріотизму, якими є героїчні Азовці, їм ніколи не вдасться підкорити Україну. Адже такі лицарі честі й відваги приведуть мозкаля лише до погібелі, до розритої ними ж своєї могили.

Велика Правда прозвучала устами нинішнього командира полку “Азов” Микити Надточія. Правда про справедливу помсту російським окупантам та путіну за вби-

тих побратимів: **“Ми – “Азов”, Україна як держава і весь цивілізований світ нанесемо удар у відповідь, щоб росія запам’ятала це раз і назавжди. Ми вже з’ясуємо імена виконавців та організаторів страти наших в’язнів. Ми їх знайдемо, де б вони не були – на окупованих територіях України, в росії чи в третіх країнах. Україна як держава забезпечить справедливе покарання”.**

Трагедія і героїка, правда і кривда, честь і нищість, жага перемоги і помста. А над цим буревієм почуттів, надій і сподівань витає в просторі суворе запитання українців до світу. Якого злочинного рівня ще має сягнути мозковія, щоби держави, людство, ООН визнали, нарешті, це страхітливе зло державою-терористом. Не спонсором тероризму, а справжнім терористом, маніяком, людиновбивцею, у якого залишився єдиний вибір – бути знищеним. Бо “недоімперія рабів” нездатна нести людяність, добрі наміри, лише зло, рабство, геноцид, варварство. Вона конає і сконає. І місія України – “допомогти” в цьому ненависній кацапській сновиді, що опинилася за межами людськості, добра і світла. **Слава Героям!**

Продовження на стор. 2

Лист схвалений на засіданні Священного Синоду Православної Церкви України 27 липня 2022 р.

Його Всесвятості Варфоломію, Архієпископу Константинополя – Нового Риму, Вселенському Патріарху

Ваша Всесвятосте!

Відповідно до рішення Архієрейського Собору від 24 травня цього року, звертаючись до Вас із проханням ініціювати на всеправославному рівні розгляд і осудження діяльності Московського патріарха Кирила Гундяєва та етнофілетичного і расистського вчення про “русский мір”, яке він проповідує.

24 лютого 2022 р. Російська Федерація підступно, без формального оголошення війни, розпочала повномасштабну військову агресію проти України. Війна, розв’язана Росією в центрі Європи ще в лютому 2014 р., ведеться з метою знищення української державності та вражає винятковою жорстокістю. На очах усього світу відбувається справжній геноцид українського народу. Агресор руйнує мирні українські міста, обстрілює лікарні і школи, гвалтує та піддає тортурам жінок та неповнолітніх, вбиває та калічить дітей. Серед вбитих російськими військами – священнослужителі Православної Церкви України, релігійні наставники інших сповідань. Майже 200 релігійних споруд, в основному православних храмів, повністю або частково зруйновані внаслідок російських обстрілів.

Росія – країна, що впродовж століть пов’язувала свою ідентичність з православ’ям. А втім, упродовж останніх десятиліть, християнська віра у Росії піддавалася громадянською релігією, що позірно спирається на православну традицію, але чужа духу Євангелія та змісту святоотецької православної віри. Чимало воєнків РФ, що вторгнулись до нашої країни, ідентифікують себе з православ’ям. Однак справи, що чиняться окупантами, свідчать про них як про злочинців, які втратили живий зв’язок із Христом та Його Церквою.

Кожна вбита дитина, кожна звалтована жінка, кожен зруйнований житловий будинок та храм – це не лише воєнний злочин, але й акт зречення Христа, внаслідок якого злочинець опиняється поза бла-

годатною огорожею Церкви. Утім моральна відповідальність за скоєні злочини лягає не лише на безпосередніх виконавців, але і на їх ідейних натхненників – Московського патріарха Кирила та однодумних з ним ієрархів, які впродовж десятиліть пропагували етнофілетичне і расистське вчення про “русский мір” і зараз благословляють напад на Україну.

Багато хто з обранням на патріаршу кафедру митрополита Кирила (2009) пов’язували певні надії на відродження церковного життя. Однак сьогодні, коли минуло дванадцять з половиною років після того, як Кирил посів Московську кафедру, цілком очевидно, що анонсовані реформи не відбулися, а єдиними реальними досягненнями 16-го патріарха Московського стали концентрація влади у руках однієї людини при повній деградації реальної церковної соборності та повна залежність Церкви від російської держави.

Митрополит, а згодом патріарх Кирил ніколи не був еталоном сповідання православної віри. Деякі богословські висловлювання владики Кирила – наприклад, отождолення Третьої Іпостасі Пресвятої Трійці з “Божественною енергією, яка одвічно походить від Бога Отця” – навіть викликали суперечки та спокусу серед кліриків Російської Церкви. Від повного випадання у простір ересі Кирила забезпечувала майже повна його байдужість до богословської проблематики. Ситуація змінилася, коли ієрарх, увага якого вже давно була сфокусована на геополітичних питаннях, вирішив долучитися до створення доктрини “русского міра” – націоналістичної етнофілетичної теорії про особливу роль російської нації та держави у світі та в Церкві.

15 березня цього року, у Неділю православ’я була оприлюднена Декларація про “русский мір”, під якою сплотачку поставили свій підпис понад 340 православних богословів з різних країн світу, число яких нині зросло до тисячі. Як зазначено у цій Декларації, “русский мір” – це неправославна, еретична доктрина, близька до вчення етнофілетизму, що було засуджене на Константинопольському соборі 1872 року. “Ми відкидаємо ересь “русского міра” і ганебні дії російської влади щодо розв’язання війни проти України, яка спричинена цим мерзенним вченням, що не має виправдання – за потурання Російської Православної Церкви, як дії глибоко не-православні, не-християнські” – зазначають православні богослови, що підписали Декларацію. Аналогічні оцінки були висловлені й у іншому публічному документі – Відкритому Зверненні до Предстоятелів Православних Церков. Це Звернення підписали 437 клірики Московського Патріархату в Україні, які звернулися до глав Православних Церков з проханням надати вчення про “русский мір” оцінку з точки зору православного вчення і, – в разі засудження цієї доктрини як еретичної – притягнути Кирила Гундяєва до канонічної відповідальності, позбавивши його права обіймати патріарший престол.

Поділяючи більшість тверджень, що містяться у згаданих Зверненнях, ми хочемо також звернути увагу Вашої Всесвятості на інший еретичний аспект доктрини “русского міра”, що суттєво спотворює православну антропологію. Йдеться про заперечення прав народів на історичне самовизначення або історичний фаталізм, що властивий доктрині “русского міра” в інтерпретації патріарха Кирила. Згідно з міфологічною історичною концепцією останнього, росіяни, українці та білоруси нібито належать до спільної цивілізації “русского міра” і як такі не мають морального права на подальше історичне самовизначення. Зроблений у минулому вибір нібито довічно зобов’язує їх бути частиною “русского міра” або ж і російської держави.

Заперечення свободи цілих народів по-

єднується у світогляді патріарха Кирила та його однодумців з расистською за своїм духом теорією, відповідно до якої Росія та “русский мір” є чимось принципово кращим та вищим за інші народи, а історичні сусіди Росії – українці та білоруси – мають право на існування та майбутнє винятково як частина російської дійсності. Цілком логічно у рамках цієї расистської концепції, що ділить народи та держави на “справжні” та “штучні”, виглядає і принципове заперечення права народу України на повну канонічну церковну самостійність (автокефалію) та власне державне буття.

Разом з тим важливо розуміти, що ідеологія сучасної РПЦ містить загрозу не лише для України, але й для цілого православного світу. “Так само, як Росія вторглася в Україну, так і Московський патріархат, очолюваний патріархом Кирилом, став загарбником у Православній Церкві, наприклад, в Африці, спричинивши розкол і чвари” – зазначають у вже цитованій нами Декларації православні богослови. Важливо усвідомлювати зв’язок між доктринами “русского міра” та конкретними церковними рішеннями, ініційованими патріархом Кирилом в останні роки – від розриву євхаристійного спілкування зі Вселенським Патріархатом (15.10.2018) до створення “Патріаршого екзархату Африки” (29.12.2021) та активної підтримки збройної агресії РФ проти України (2022). Починаючи як мінімум з жовтня 2018 року, усі дії патріарха Кирила підпорядковані конкретній політичній меті. Він прагне радикально збільшити присутність РПЦ за межами Росії, максимально послабити Вселенський Патріархат та грекомовні Помісні Церкви й у такий спосіб нав’язати православному світові гегемонію і диктат Московського патріарха.

У ситуації, що склалася, вкрай важливо, аби Кафолічна Церква належним чином відреагувала на виклики, що походять від паганізованого російського православ’я. Як свідчить Євангеліє, “усяке добре дерево і плоди добрі родить, а погане дерево і плоди погані родить” (Мф. 7:18). Діючи за цим, заповіданим нашим Спасителем принципом, Церква соборно має визнати, що дерево, яке приносить сьогодні “плоди війни”, є отрутим, тобто засудити доктрину “русского міра” як еретичну.

Ми закликаємо Вашу Всесвятість та Предстоятелів Помісних Православних Церков також якнайшвидше розглянути діяльність патріарха Кирила, пов’язану з

його протистоянням Вселенському Патріархату та багатьом Помісним Православним Церквам, і, – в разі якщо ця діяльність буде визнана такою, що містить ознаки схизми, – притягнути Московського патріарха до канонічної відповідальності.

З огляду на викладене вище, ми просимо Вашу Всесвятість та Блаженніших Предстоятелів Помісних Православних Церков канонічно кваліфікувати кілька рішень Священного Синоду Російської Православної Церкви, ухвалених впродовж 2018–2021 років, які, на нашу думку, не відповідають засадам православної еkleзіології та загрожують всеправославній єдності:

- рішення про розрив (в односторонньому порядку) євхаристійного спілкування зі Вселенським Патріархатом, Олександрійським Патріархатом, Церквою Кіпру та Церквою Греції;
- рішення про створення – всупереч канонічній традиції та шостому правилу Першого Вселенського Собору – церковних структур Московського Патріархату на канонічній території давнього Олександрійського Патріархату.

Від імені архієреїв нашої Церкви та численних жертв війни Росії проти України, яку патріарх Московський відкрито і однозначно публічно схвалює та підтримує, звертаємося до Вашої Всесвятості та Предстоятелів Помісних Православних Церков з проханням:

- засудити доктрину “русского міра” та визнати її еретичною;
- кваліфікувати дії патріарха Кирила на канонічній території Олександрійського Патріархату як схизматичні;
- позбавити Кирила Гундяєва права посідати Московський патріарший престол.

З широким братньою любов’ю у Христі ми просимо Вашу Всесвятість та Блаженніших Предстоятелів Помісних Православних Церков і надалі підносити свої молитви за стражденний народ України та вдоволювати прохання, висловлене у цьому листі, – об’єктивно, у відповідності до віровчення та священних канонів Святої Православної Церкви, розглянути діяльність нинішнього очільника Російської Церкви.

Від імені та за дорученням Архієрейського Собору Православної Церкви України – Епіфаній, Митрополит Київський і всієї України, Предстоятель Православної Церкви України

Звернення

до наших читачів, передплатників, просвітян

Друзі! Тижневик “Слово Просвіти” – один із небагатьох нині існуючих островів незалежного українського слова в інформаційному морі – за певного “сприяння” нашої влади опинився на межі припинення свого існування. І тільки ми самі, хто любить, шанує і дожить українським правдивим і об’єктивним словом можемо допомогти “Слову Просвіти”. Будь-яка фінансова підтримка видання – це вагомий внесок в українську справу. Тож подаємо Вам наші банківські реквізити:

АТ “Альфа-Банк, р/р UA 30 300346 000026002016994001; отримувач: ГО “Всеукраїнське товариство “Просвіта” ім. Тараса Шевченка; код ЄДР-ПОУ/ІНН: 00031756.

Призначення платежу заповнюється платником так, щоб надати повну інформацію про платіж.

На наше прохання про допомогу для газети “Слово Просвіти” відгукнулися:

1. В. П. Живилко – 500 грн.
2. М. С. Тимошик – 1000 грн.
3. М. П. Рябцев – 200 грн.
4. В. С. Дробенко – 1000 грн.
5. Х. О. Бучма – 1000 грн.

Юрій КИСЕЛЬОВ,
член ВУТ “Просвіта”
імені Тараса Шевченка,
Луганськ – Умань

“Харошіє русскіє”: хто вони?

Однією з головних ментальних проблем, на які натрапило українське суспільство після початку повномасштабного кремлівського вторгнення 24 лютого 2022 року, є ставлення до росіян, які висловлюють критичні оцінки воєнним діям, ініційованим їхнім зверхником В. Путіним, і навіть виявляють відвертий протест проти несправедливої, загарбницької війни, що фактично вилася в масове й безглузде вбивство беззбройних цивільних українців. Такі громадяни Росії вже отримали загальноживане визначення – “харошіє русскіє”.

Справді, як бути з ними? На перший погляд, усе гранично просто – будь-які вияви незгоди з агресивною політикою Кремля, що грубо суперечить усім нормам міжнародного права й руйнує базові загальнолюдські цінності, треба вітати. Саме так, якби не одне “але”. Цим “але” є вся багатостолітня історія російсько-українських взаємин, що визначили (ми про це писали раніше) екзистенційний характер протистояння Руси-України та московської орди. Через що навіть найрадикальніші російські ліберали на кшталт “кадетів” у 1905-1917 рр. або демократів 1991 р. зупинили вилів свого демократизму, як тільки заходило про Україну. “Російська демократія закінчується там, де починається українське питання”, – влучно зазначив у 1915 р. наш видатний співвітчизник Володимир Іванович Вернадський.

І сьогодні багато російських інтелектуалів гостро засуджують Путіна, очолюваний ним режим і ним же розв’язану війну. Це дуже різні люди, так само різними є й мотиви, що сформували їхню політичну й громадянську позицію. Зокрема, значна частка нинішніх російських опозиціонерів у минулому перебували у владному середовищі (А. Ілларіонов, М. Касьянов, І. Пonomарьов та ін.), деякі віддавна є “дисидентами” (Д. Биков, Г. Каспаров, О. Навальний) або змушені стати емігрантами (Є. Кисельов, О. Невзоров, Ю. Швець). Так що ж єднає багатьох із них, що змушує нас до них ставитися неоднозначно?

Під час виступів “хароших русскіє” можна, поряд із засудженням кремлівської воєнщини, часто чути висловлюваний десь на підсвідомому рівні жаль за втраченими можливостями російсько-української інтеграції. Звичайно, йдеться про рух України до Росії. Ці діячі – люди цілком розумні – прекрасно усвідомлюють, що путінське повномасштабне вторгнення стало точкою неповернення, за якою несприйняття, а часто й відверта ненависть українців до всього російського лише зростатимуть. Тому для таких опозиційних росіян війна є бідною, що унеможливує повернення до спроб “інтегрувати” Україну мирним шляхом.

Яскравим прикладом “харошева русскава” є постать журналіста Олександра Невзорова, чия історія з отриманням українського громадянства стала скандальною. Цей ексцентричний телеведучий неодноразово змінював свою позицію щодо базових цивілізаційних питань. Розпочавши свою діяльність на хвилі “перебудови” як демократ, він незабаром став советським патріотом, чи великоросійським шовіністом, прославляючи штурм вільнюського телецентру в січні 1991 р. (документальний фільм “Наші”), в ході якого загинули мирні люди, які стали на захист шойно відновленої литовської державності. Авторіві не все відомо про світоглядну еволюцію журналіста впродовж

наступних 20-25 років, лише наприкінці 2010-х він, різко засуджуючи путінський режим, став постійно висловлюватися проти російської агресії щодо України. Звичайно, це дуже добре, що О. Невзоров не уподібнився Д. Кисельову чи В. Соловйову. Але чи надовго вистачить пітерського телепубліциста в його проукраїнськості? На нашу думку, питання відкрите, а отже – щодо таких українцям треба бути пильними. Принаймні, з наданням громадянства не поспішати, поки вони не виявлятимуть себе впродовж кількох років.

Згідно з опитуваннями громадської думки, близько 80-85% росіян підтримують політику Путіна. Отже, решта 15-20% – це “харошіє русскіє”. Можливо, серед інтелектуалів цей відсоток є дещо більшим. Але й вони, засуджуючи війну, не полишають ідеї “собіранія” Москвою земель, тільки іншими методами.

То що, всі росіяни однакові у своїй імперськості? Звичайно, ні. З-поміж “хароших русскіє” є невеличка шопта справді адекватних росіян, які не визнають так званої “слов’янської єдності” (яка є безглуздом, адже більшість слов’янських народів давно зробили вибір на користь Європи й НАТО) і не сумніваються у праві українців на власне самовизначення. Але в разі активного висловлювання своєї позиції їхня доля може стати трагічною. Взір-

цем таких росіян була Валерія Новодворська, чия раптова (а чи випадкова?) смерть припала саме на час початку кремлівської експансії до України в 2014 р. Або взяти легіон “Свободная Россия”, який нині воює на боці нашої держави проти рашистів. Це вільні духом росіяни, які на фронті – не словом, а ділом – щоденно втілюють давнє гасло Антибільшовицького блоку народів: “Свобода народам! Свобода людині!”.

Отже, межу між “харошими русскіми” та справді адекватними росіянами можна провести таким чином: “хароший русскій” виступає проти Путіна й війни як методу повернення України в орбіту Росії, бажає демократичних реформ у своїй країні, але при цьому далі бачить нашу державу у сфері інтересів Москви, а російську історію починає від старокиївських князів. Натомість, справді адекватний росіянин вважає Україну рівною Росії, визнає за українцями належну їм давньокіївську спадщину, а минуле свого народу починає від північних лісів і боліт, серед яких згодом і постанала Москва.

Чи означає це, що “харошими русскіми” українці мають нехтувати? Ні, бо до певного часу вони нам однозначно корисні. Поки Путін і його прихвостні при владі в Кремлі, для України позитивом є все, що їхню владу підточує. Але користь від російських демократичних діячів не буде для нас вічною. Прийшовши до влади, вони, найімовірніше, завдаватимуть Україні шкоди. Тобто, єднання з “харошими русскіми” для українців може мати лише тактичний характер. Спільне стратегічне бачення для нас можливе з тими одиницями з числа росіян, які повністю відкидають концепцію “братніх народів” чи, тим більше, “єдинава народа”. Особливо з легіонерами, кров’ю поєднаними з українськими воїнами.

Українці завжди з повагою ставилися до всіх народів. Але в умовах війни здорова недовіра та пильність рятують життя. Цілої нації. Отож, поважаймо своїх доброзичливців, але пильнуймо, чи немає, бува, серед них ворогів.

Хто плодить сепаратистів, колаборантів і зрадників?!

Василь ЛІЗАНЧУК,
доктор філологічних наук,
заслужений професор Львівського національного університету ім. Івана Франка

Наше життєве середовище потужно дихає величезним героїзмом національно свідомих борців з російськими мутантами за незалежну, соборну українську Україну. Водночас в інформаційний простір вривається гнівне засудження сепаратистів, колаборантів, зрадників, які своєю нищістю ганьблять світлу українську землю. Зачепило навіть генерального прокурора, голову Служби безпеки, Офіс президента України.

Виникає запитання: “Звідки беруться сепаратисти, колаборанти, зрадники?” На мою думку, ці ганебні істоти живляться отруйною малоросійською гнилизною. Про малоросійство як історичну заразну хворобу писали Євген Маланюк, Юрій Шевельов, Микола Рябчук та інші видатні українці. Актуальною нині є також монографія Євгена Наконечного “Украдене ім’я: Чому русини стали українцями”.

У романі Володимира Винниченка “Хочу!” читаємо: “Знаєте, що таке малорос? Ні! Паршивець, просто кажучи, ні те, ні се. Він, бачте, собі з походження – українець, з виховання – руский, з переконань – неук у всьому, що торкається рідного на-

роду, по вдачі – боягуз, себелюб і раб. От це – малорос”.

Отже, малорос – не пришелець з іншої планети, не чужинець. Малорос – український витвір. Це – особливий тип людини. Це – національно дефективна, психологічно, духовно покалічена людина, у якої немає українського патріотичного, національного інстинкту, національно-державницької гідності і переконання. Все визначає українське, глибоко національне, окрім борщу, сала і вареників, малоросу осоружне. Він залюблений у чуже – російську мову, пісню, літературу, культуру, звичай, обряди, заплішений сорокаповерховими матюками. Малорос – це зросійшене перекотиполе, яке соромиться, гидиться свого природного українського походження.

Малоросійство як чужорідну історичну, морально-духовну хворобу цілеспрямовано прищеплювали українцям за часів царської Росії, московського комуністичного Радянського Союзу. Та й нині це негативне, зловороже явище ще плекають партійці “Опозиційної платформи – за життя”, запліснявілі комуністи, соціалісти, шарійці та інші слуги путінського рашизму.

Доцільно нагадати, що малороса злії люди почали витворювати ще у XVII столітті. Кульмінаційним був 1721 рік. Тоді

Петро I украв нашу давньоукраїнську назву “Русь” і назвав Московію Руссю, по-грецькому Росією. Відтоді ординську Московщину почали іменувати “Российским государством”, Великоросією. Україну ж московіти стали наполегливо називати Малоросією. Мовляв, є Велика Русь – Росія, Великоросія, а її молодшою сестрою Мала Русь – Мала Росія, Малоросія. Начебто жодної України, жодної Гетьманської України, жодної Галицько-Волинської держави не було, немає і бути не може.

Московські асимілятори всіма способами, методами зросійщували українців. Психологічно отруювали, позбавляли національної честі, формували у них меншовартісну, малоросійську, проросійську свідомість, нав’язували тезу, що великороси і малороси, тобто росіяни і українці – один великоросійський, рускій народ із серцем у Москві.

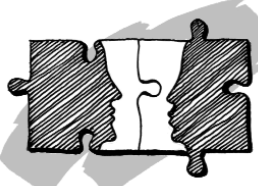
За часів російсько-царського, російсько-советського зловісного панування московські колонізатори наплодили 480 циркулярів, указів, постанов, ухвал, розпоряджень про заборону української мови, культури, духовності. Безпардонно нав’язували думку, що малороси, тобто українці не здатні побудувати свою національну державу, що українці приречені існувати тільки у лоні російської імперії, а

їхньою рідною мовою, культурою, літературою, церквою, звичаями, обрядами має бути все московське, російське.

Так московська, ординська ідеологія і політика геноциду, етноциду, лінгвоциду витворювала малоросів – грязь Москви. Прикро про це казати, але на різні шаблі влади у нинішній Україні також підступно позалазили малороси, які інтенсивно породжують сепаратистів, колаборантів, зрадників.

Психологією малоросійства заражені також окремі здорові чоловіки, які називають себе українцями, але всілякими способами ухиляються, відмовляються йти до Української Армії, не хочуть здобувати військові знання, шоби професійно, кваліфіковано захищати Україну від чорної ординсько-російської навали, яка геноцидно, терористично знищує українців.

Переконаний, що після Перемоги над російськими агресорами нинішнє покоління українців розвіє над безоднями ворожу психологію малоросійства. У душах усіх новороджених українців життєдайно засяє українська велич морально-духовної гідності, патріотизму і націоналізму, а в усіх клітинах суспільного, державного і церковного організму навечно запанують незгасна українська мова, культура, духовність.

До уваги членів ВУТ “Просвіта” імені Т. Г. Шевченка

20 липня сесія Головної ради Всеукраїнського товариства “Просвіта” імені Тараса Шевченка ухвалила створити Український світовий антирашистський рух.

“Просвіта” була в почині всіх організацій, що об’єднували українців. Вона й сьогодні залишається національним ядром українства у світі. Саме тому просвітяни вважають своїм обов’язком виступити з ініціативою об’єднання українців всього світу в боротьбі з ворогом.

Також було розглянуто питання проведення ХІ з’їзду “Просвіти” та ухвалено рішення відтермінувати проведення з’їзду до закінчення дії воєнного стану в Україні.

Михайлина БОДНАР, завідувачка культурно-масовою роботою обласної “Просвіти”, м. Івано-Франківськ

Через війну зали, коридори, кабінетні приміщення і внутрішній двір НД “Просвіта” зайняті військовим приладдям і спорядженням, гуманітарною допомогою, про які подбали хлопці із Прикарпатського добровольчого батальйону “АЗОВ”. Останнім часом додалася гуманітарна допомога з-за кордону, організована “Просвітою”.

Проте культурно-масовий сектор не зосереджується тільки на підтримці ЗСУ. “Просвіта” має бути “Просвітою”, хоч би як важко нам не було. Вона не повинна втрачати своєї виховної ролі, інакше ми би не мали сьогодні таких відданих патріотів на війні, якими захоплюється цілий світ. Тож попри все ми проводимо різні просвітні заходи.

Не втрачати своєї виховної ролі

Біля Катедрального і Митрополічного собору Святого Воскресіння провели Великодне свято з патріотичними гайками “Карпатські гори, зсувайтесь в долину: стрільці січовії, прийдіть на годину...”, “Най воскресне тая слава, що п’ятсот літ в степу спала...”, “Біла гречка, чорні кінці – Єднаймося, українці...” та інші гайки. У Музеї Героїв Небесної сотні провели Майданівські читання, присвячені Всесвітньому дню поезії. На день народження Т. Шевченка організували віче біля пам’ятника Поету. За участю просвітян, науковців, митців, студентів, школярів організували захід, приурочений річниці перепихання Т. Шевченка в Україні.

До Дня Матері організували вечір для матерів, дружин, чий чоловіки і сини на війні. В центрі міста провели просвітянський концерт

“Тобі, Україно, мій мужній народі, складаю я пісню святої свободи”, де зібрали кошти для потреб ЗСУ. Наші просвітяни взяли участь у круглому столі до річниці Конституції України. В цей період у НД “Просвіта” ми відкрили школу для молодих батьків “Батьківська вітальня”, яка користується попитом. Також провели вечір, присвячений українській письменниці, поетесі-шістдесятниці, лавреатці Шевченківської премії, премії Антоновичів Ліні Костенко.

7 липня відбулось друге заняття “Батьківської вітальні”, де вчила ввічливості й доброти член Ради обласної “Просвіти”, кандидат педагогічних наук, доцент Любомира Калуська. Просвітянка ознайомила з традицією свята Івана Купала. Це сприятиме творчому підходу батьків у справі морального виховання дитини.

Усі зусилля “Просвіти” – задля відсічі ворога й перемоги!

Війна вбиває і руйнує. Війна змінює наші погляди на звичні речі. І ті, хто в тилу, відкладають звичне життя на задній план, бо спочатку – боротьба до перемоги. Так само і просвітянська діяльність відійшла від звичного русла. Зараз наша активність зосереджена на потребах військового часу – на взаємодії, підтримці та всебічній допомозі одне одному.

У перший же день російського вторгнення в Івано-Франківську на базі Народного дому “Просвіта” було створено Штаб оборони Прикарпаття. Про спектр їхньої самовідданої роботи можна писати окремих матеріалів, адже це той максимум, який можуть зробити в кооперації патріоти-однодумці. Військові, добровольці, волонтери перебували тут цілодобово і безперервно організували роботу та надавали допомогу. Також поруч зі Штабом діє обласний Центр реєстрації та розміщення внутрішньо переміщених осіб. До “Просвіти” долучаються щоразу більше активістів та волонтерів, у співпраці з якими ми робимо те, що в мирний час здавалося неможливим...

Авто для фронту. Під таким хештегом у фейсбуці можна знайти ініціативу нашого просвітянського волонтера та доброго друга **Юрія Літвішка**. Він займається пошуком, придбанням, ремонтом та передачею авто для потреб ЗСУ. “Просвіта” всіляко сприяє його важливій справі і разом вже придбали і привезли з-за кордону кілька автовок на фронт.

Безпосередньо на передову

Звісно, авто для фронту не їдуть порожніми. Їх заповнюють вщент. “Просвіта” постійно долучається до доукомплектування автовок провіантом для бійців ЗСУ. Передавали також партію спальників, карематів та засобів гігієни – для хлопців, які відправляються на військові збори, а також передали пластунам солодоші та засоби гігієни для відправки в Запоріжжя.

Якщо маємо в наявності – то передаємо медикаменти для ап-

течок, які шиють і наповнюють наших друзі-просвітяни.

Наш друг із Чеської Республіки **Олександр Кучерак** організував придбання та передачу безкоштовної партії футболок для поранених бійців, що перебувають у госпіталах на Прикарпатті. Вже неодноразово ми готували та передавали бійцям комплекти одягу, білизни та засобів гігієни.

Співпраця з ООН

Раді також відзначити, що команда “Просвіти Прикарпаття” продовжує співпрацю з МОМ (IOM) – Міжнародною організацією з міграції ООН у проектній діяльності. Просвітяни відвідали кілька десятків центрів колективного проживання внутрішньо переміщених осіб у всіх громадах регіону з метою оцінки їхніх потреб. Адже від початку війни Прикарпаття стало прихистком для близько 143 тисяч українців, які прибули в нашу область з тих регіонів країни, які найбільше постраждали від збройної агресії окупантів. Ті, кому немає куди повертатися та немає змоги знайти окреме чи більш комфортне житло, досі перебувають у організованих центрах, переважно це заклади освіти та гуртожитки. ІОМ в найближчі терміни опрацює всі запити та потреби і вже незабаром забезпечить центри ВПО всім необхідним для комфортного та безпечного проживання. А “Просвіта”, в свою чергу, є партнерською організацією та всіляко сприяє плідній співпраці, налагоджує зв’язки між донорами та потребуючими.

Заступник голови, відповідальний секретар **Михайло Січка** взяв на себе всю координаційну та організаторську складову процесу. Він знаходить партнерів, планує доставки, шукає спонсорів, веде переговори та організовує роботу.

Культурно-просвітницька робота

Між тим не припиняється культурно-масова діяльність, адже це не менш важлива ніша активної допомоги в тилу. Тому

просвітянські колективи “Вишиванка” та “Пшеничне перевесло” беруть участь у міських заходах, просвітяни вшановують історично-релігійні постаті та відзначають ключові дати, завідувачка культмасовою роботою **Михайлина Боднар** організує тематичні заходи та, наприклад, ініціювала щомісячну “Батьківську вітальню”, де разом з кандидатом педагогічних наук, професоркою **Любомирою Калуською** проводить виховні та розвиваючі заняття для дітей та їх батьків.

У літній період до волонтерської роботи долучаються діти – молоді просвітяни. Їм важливо допомагати та відчувати свою причетність до спільної справи. Вони з радістю долучаються в якості помічників при роздачі благодійної допомоги, відвідують просвітянські заходи, вливаються в процес щоденної рутинної роботи і таким чином краще розуміють важливість ролі “Просвіти”.

Інформаційна складова просвітянської роботи зараз на тендітних плечах головної редакторки “Галицької Просвіти” **Ірини Шумади**. Та й в цілому увесь колектив просвітян щоденно працює, волонтерить та всебічно допомагає кожен на своєму місці.

Важливо зазначити, що така нова для нас волонтерська робота не обходиться без додаткових фінансових витрат, особливо на транспорт, пальне, матеріали, на друк просвітянського тижневика. Вагомий фінансовий внесок робить голова обласної “Просвіти” **Степан Волковецький** та наші американські колеги **Богдан та Віра Боднаруки**, за що їм велика повага та вдячність. Бо це такий найбільш вичерпний і найнеобхідніший ресурс для нашої з вами роботи, для нашого внеску у перемогу!

Книги

Через масовий вимушений переїзд українських жінок та дітей за кордон там зріс попит на українські книги. Бібліотеки та культурні центри постійно надсилають запити на дитячу літера-

туру, художні видання та розвиваючі ігри. “Просвіта” не залишилася осторонь і вже кілька разів, разом з владою міста, бібліотеками та іншими громадськими організаціями, долучилася до збору літератури. Акцію провели спільно з Політехнічним університетом з міста Вроцлав (Республіка Польща). Польський інститут книги підтримав ініціативу Українського інституту книги “Книжки без кордонів”.

Представники Політехніки Вроцлавської у травні прибули до Івано-Франківська, щоби передати благодійну допомогу Штабу оборони Прикарпаття, яку вони зібрали в Польщі для людей, що тікали від війни. Назад, до рідного міста, вони повезли українські книги, які ми зібрали для дітей, що вимушено перебувають у Польщі. Книга рідною мовою дозволить їм почувалися більш комфортно у чужому мовному середовищі.

Передали кілька сотень примірників журналів про Прикарпаття, різножанрову літературу та найбільше – дитячих книжок. Зокрема, просвітянка, головна редакторка журналу “Дзвіночок” **Леся Пилип’юк** передала польським волонтерам кілька тисяч примірників дитячих книжок, журналів та художньої історичної літератури. А ще десятки англійських журналів про Прикарпаття волонтери розвезли в Німеччину, Австрію, Англію, Італію.

Медицина для лікарень

Лікарні Прикарпаття прийняли багато хворих з регіонів зони бойових дій. Тому існує постійна потреба у засобах по догляду за важкохворими, літніми людьми, дітьми. Раді, що можемо допомогати потребуючим завдяки гуманітарним вантажам, які нам передали **Іван Гарасимко** та **Укртрансбезпека**. На потреби Миської клінічної лікарні № 1, Клініки ІФНМУ та Військового госпіталю Івано-Франківська передали медикаменти, перев’язувальні матеріали, постільну білизну, ковдри, пледи, рушники та багато іншого. Завітали до Центру легеневих захворювань ОФПЦ в

дитяче відділення, де передали для дітей постільну білизну, смаколики, засоби гігієни, підгузки. Нещодавно просвітяни-волонтери за сприяння **Юрія Літвішка** привезли з Перемишля велику партію медикаментів та медичного обладнання, які ми розподілили відповідно до запитів медзакладів, зокрема допомогу отримали: Військовий госпіталь, Добровільний шпиталь, Миська лікарня № 1, Обласний онкодиспансер, Коломийська лікарня та ін.

Допомога тим, хто потребує

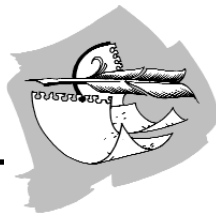
Чи не щодня формується індивідуальні та комплексні продуктивні та гігієнічні набори для внутрішньо переміщених осіб та відправляються у різні куточки області. Зокрема волонтери відвозять продукти у центри тимчасового проживання вимушено переміщених осіб у громадах. Наші партнери – **GEM UKRAINE, Укртрансбезпека**, з якими маємо налагоджену співпрацю, регулярно відгукуються на запити та надають все необхідне для подальшої роздачі потребуючим. Це продукти тривалого зберігання, снеки, солодоші, напої та багато іншого. Також ми радо ділимося наявними у нас засобами гігієни, підгузками, дитячим харчуванням та постільлю.

Живані речі, які нам привезли добровольці, також вимагали сортування та розподілу. Завдяки діяльності “Просвіти” в проекті з оцінки місць проживання ВПО, ми маємо перелік центрів і потреб їхніх мешканців. Тому сезонний одяг передається в добрі руки, а непотрібний – на плетіння маскувальних сіток.

Кожен пакунок – це окрема непрості історія про втечу, втрати і потреби в елементарному. Це сором і радість водночас, бо допомога з рук у руки – це щирі обійми, розуміння і слова підтримки від просвітян.

Оля БОЙЧУК, просвітянка,

прес-секретарка Івано-Франківського обласного об’єднання “Просвіта” ім. Т. Шевченка

Культурно-освітній фронт Рівненської “Просвіти”

Галина Вокальчук

Наталія САВЧУК,

членкиня правління Рівненського обласного об'єднання ВУТ “Просвіта” імені Тараса Шевченка, членкиня журі конкурсу “Краща книга Рівненщини – 2022”

“Гримотить над світом люта битва...”

Василь Симоненко

“Краща книга Рівненщини”

У Рівному вшанували переможців ХІІ обласного конкурсу “Краща книга Рівненщини”, заснованого Рівненським обласним відділенням Української бібліотечної асоціації з метою виявлення кращих видань місцевих авторів; виховання культури читання та любові до книги серед дітей та молоді. Співорганізатори конкурсу: Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека, обласні бібліотеки для молоді та дітей, публічні бібліотеки області, управління культури і туризму Рівненської обласної державної адміністрації, обласні відділення творчих спілок та громадських організацій. Традиційний співорганізатор конкурсу – Рівненська “Просвіта”.

Цьогорічний конкурсний відбір тривав від 1 вересня 2021 року до 1 лютого 2022 року. Було опитано понад 10 тисяч читачів. На завершальному етапі члени журі конкурсу, до складу якого входять науковці, письменники, художники, відомі громадські та культурні діячі краю, з-поміж 701 книги у різних номінаціях обрали кращі видання. Ними стали:

“Краща поетична збірка” – книга “Моє королівство”, авторка Любов Пшенична;

“Краще прозове видання” – книга малої прози (повістину, оповідання, оповідання, оповідання, оповідання, оповідання, оповідання) “Завія”, автор Борис Боровець;

“Краще видання для юнацтва та молоді” – книга малої прози “Буде добре”, авторка Євгенія Гембаровська;

“Краще видання для дітей” – поетична збірка “Віршички із солом’яного кошика”, авторка Віра Правоторова;

“Кращий літературний дебют” – поетична збірка “Та, що виходить на світло”, авторка Людмила Марчук;

“Краще історико-красознавче видання” – “На межиріччі Льви та Ствиги. Красознавчі нариси про заповідні куточки та минувшину Рокитнівщини”, автор Юрій Хмільовський;

“Краще видання з мемуаристики та документалістики” – книга “Із глибин просвітянського серця: денники Рівненської “Просвіти””, авторка Євгенія Гладунова-Борейко;

“Краще довідкове видання” – альбом “Архітектура міжвоєнного Рівного в документах і публікаціях 1921–1939 років”, упорядники Ольга Михайлишин та Віктор Луц;

“Краще художнє оформлення” – видання “Мазепа. Крок до правди. Mазера. A Step toward Truth”, автор та ілюстратор Юрій Журавель.

“Краще поліграфічне видання” – фотоальбом “У фокусі – орбіта “2616 Lesya”: фотомандрівка від Звягеля до Сурамі”, автори проекту Олександр Харват (його ж дизайн і видавництво), Галина Вокальчук; літературний редактор Євген Вокальчук.

Відзнаку від Рівненської обласної бібліотеки для молоді отримала книга “Кубик Рубіка”, авторка Ксенія Циганчук.

Рівненське обласне об'єднання Всеукраїнського товариства “Просвіта” ім. Тараса Шевченка відзначило книги: “Забери мене в літо своє”, авторка Тетяна Марцинюк; “Календар патріотів”, авторка Ірина Сичик; додатково відзначено авторку проекту Галину Вокальчук за фотоальбом “У фокусі – орбіта “2616 Lesya”: фотомандрівка від Звягеля до Сурамі”.

“Із глибин просвітянського серця”

Книга відомої рівненської просвітянки Євгенії Гладуново-Борейко “Із глибин просвітянського серця: денники Рівненської “Просвіти””, яка стала переможницею обласного конкурсу “Краща книга Рівненщини–2022”, номінація “Краще видання з мемуаристики та документалістики”, вийшла у Дрого-

“Гримотить над світом люта битва...” за Україну, за право українців бути нацією, жити на власній землі, мати українську державу і розмовляти українською мовою. У цій боротьбі маємо протиставити московському окупантові не лише міцнішу зброю, відвагу, фізичну силу і витривалість, а й вищі морально-етичні засади. Московити спопеляють наші міста і села, руйнують музеї, пам’ятники, школи, університети; б’ють по лікарнях, дитячих установах, вбивають мирних мешканців. Українці “у славній борні” відстоюють цивілізаційні цінності свободи, демократії та гуманізму, демонструючи світові високий рівень і військової майстерності, і загальнолюдської культури, в основі якої – істина, добро, краса, справедливість. Тому з нами сьогодні – демократичний світ, і ми – зі світом. У цій війні духовність, освіта та культура – на передовій.

бицькому видавництві “Коло” 2021 р. У цій унікальній книзі-літописі в хронологічному порядку вміщено денники Рівненської “Просвіти”, що їх вела Євгенія Гладунова-Борейко, одна з фундаторок і багаторічна старша референтка Рівненської “Просвіти”, впродовж 1988–2020 років. Зважаючи на неоціненний внесок пані Євгенії у процеси українського державотворення, докладніше акцентую увагу на цій непересічній постаті, посилаючись на текст із обкладинки книги.

“Євгенія Михайлівна Гладунова-Борейко, борець за незалежність України у ХХ столітті, народилася 10 липня 1936 року на Лемківщині (Польща, Краківське воєводство) у селянській родині. Закінчила філологічний факультет Львівського державного університету ім. І. Франка. Працювала у школах та дошкільних установах області та міста Рівного.

У 1988 р. – одна із засновників першого в Рівному Товариства шанувальників української мови та культури ім. Тараса Шевченка. У 1993–2003 рр. – старший референт, член правління Рівненського обласного товариства “Просвіта”. У 1995–1998 рр. – помічник народного депутата В. Комунія. Із 2003 р. – член ради міського товариства “Просвіта”. Була в числі фундаторів Рівненської організації “Союз українців”.

Є. Гладунова-Борейко є авторкою книг “Літопис Рівненської “Просвіти””: (1988–1998)”, ““Просвіта” і просвітяни” (2003), багатьох публікацій в газетах “Дзвін”, “Демократична Рівненщина”, “Сім днів”, “Панорама”, “Нова Волинь”, “Слово Просвіти”, у виданнях Діаспори тощо.

За багаторічну професійну та

просвітянську діяльність Є. Гладунова-Борейко нагороджено медалями “За трудову доблесть”, “Будівничий України”, “25 років Незалежності України”, “100 років Рівненській “Просвіти””, дипломом “За заслуги перед містом” та багатьма почесними грамотами обласної державної адміністрації, міської ради, а головне – і цим вона пишається найбільше – рідної “Просвіти”.

“В юності я мріяла стати письменницею”, – любить згадувати п. Євгенія. Книга-лауреат “Із глибин просвітянського серця: денники Рівненської “Просвіти”” свідчить про те, що мрія знаменитої просвітянки, борця за незалежність України у ХХ столітті, здійснилася.

Особисте та громадське життя відданої просвітянки, яка нині має поважний вік, переплелися в одне нероздільне ціле – понад 30 років “Просвіта” є її диханням, натхненням, способом мислення. Свій твір вона присвятила коханому чоловікові – видатному просвітянину та видавцю св. п. Михайлові Борейку, який видав понад 60 рідкісних, заборонених комуністичним режимом книг, збережених українцями в діаспорах США, Канади, Англії, Польщі, Франції та інших країнах, з якими подружжя Борейків мало постійний зв’язок. Михайло Борейко послав свої книги у бібліотеки, музеї Черкас, Полтави, Києва, Канева, Кролевеця, Одеси, Сіверсько-Донецька, просвітянам Кролевеця, Тольятті, Іркутська, Охтирки, Одеси, інших куточків України та поза її межами.

Книга вийшла завдяки нашим просвітянським лідерам – голові Рівненського обласного об’єднання Всеукраїнського товариства “Просвіта” імені Тараса Шевченка Івану Ветрову та голо-

ві Рівненської міської “Просвіти” Катерині Сичик. Вдумлива редакторка Зоя Дідич майстерно опрацювала розрізнені, писані від руки нотатки, зробивши з них вартісну книгу, яка принесе користь дослідникам історії “Просвіти” і просто зацікавленим читачам. Окрім цієї, ще дві книги роботи Зої Дідич стали лауреатами конкурсу “Краща книга Рівненщини”, а саме: книга її авторства “Фалки тюремних мурів. Повість про Коханню” (2014) та “Просвітянське століття Рівненщини: наукові статті, спогади” (2018), де вона, разом із Іваном Ветровим, є співупорядником та співавтором. До речі, ця книга увійшла до топ-10 Всеукраїнського бібліотечного Біографічного рейтингу–2018 Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. У числі редакційних нею книг, виданих за сприяння Рівненської “Просвіти”, також – “Спадкоємці” Миколи Жулинського (2021).

Послідовна фіксація подій, в яких Євгенія Гладунова-Борейко брала активну участь, ретельне висвітлення імен перших борців за незалежність України супроводжується власними спостереженнями, оцінками, роздумами про долю України, які є актуальними і сьогодні.

Здобувши разом із побратимами та своїм любим чоловіком немало великих перемог, переживши чимало розчарувань, пані Євгенія зберегла радість серця та несхитну віру в майбутнє Матері-України.

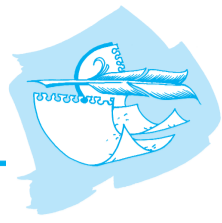
“Нас не буде, а вітер історії гортатиме сторінки цих денників, чи хронік, або літописання (кожен, хто читатиме, дасть їм свою ціну), писаних серцем у найпрекраснішу пору життя – в роки нашої з Україною молодості і мужніння, сподівань і розчарувань, втрат і здобутків; у час, коли серця наші горіли нестримною жагою особистої свободи і національної незалежності”, – цими словами закінчується книга Євгенії Гладуново-Борейко. Та битва за право жити у вільній державі, такій любимій нею Україні, триває. І Рівненська “Просвіта”, як завжди, в центрі подій. Міцне ядро просвітян, відданих українській справі, у тому числі Іван Ветров, Катерина Сичик, Мирослава Косарева, Лілія Овдійчук, Петро Куделя, подружжя Зої та Богдана Дідичів з Костополя, Мирослава Жовтан, Оксана Приходько з Києва, Євгенія Гладунова-Борейко, Людмила Грекул, Лариса Ткач, Наталія Войтович, Андрій Пастушенко та багато інших, як і в попередні періоди боротьби за Незалежність, стоять в обороні волі. Збираємо для Збройних Сил України кошти, закупаємо ліхтарики, бронжилети, медичні аптечки, радіостанції, прилади нічного бачення, миючі засоби, плетемо сітки, допомагаємо транспортом. Підтримуємо біженців продуктами, одягом, посудом, шукаємо житло, розподіляємо допомогу. Видіємо високодуховні книги, проводимо патріотичні заходи, виховуємо пострадянське покоління і молодь.

Дякуємо за суттєву допомогу нашим давнім друзям – Товариству української мови Чикаго (США), керівниця Віра Боднарчук; парафії церкви св. Ольги та Володимира з Чикаго (Христина Сютрик).

Віriamo у нашу Перемогу і наближуємо її всіма силами.

Лауреати “Книга року” та просвітяни

Війна і люди

Завтра

Сергій ТАТЧИН

в останній день липня думається про хороше згадуються якісь речі — заданені непроговорені чую бабусю що кличе мене обідати — Сіроожка! Сіроооожаа! кидай вже тії вудки бо горе з тобою — ой горе мені! бачу птахів що тримаються за висхідні потоки майже нерозрізнимі на білому і вицвілому синьому вгадує рибалку на тому березі що рибалитиме — аж доки не пізнаємо його батька і не увірюємо що він Син Йому чую дідуся що клепає косу між яблуною і горіхом уявляю як він торкається пальцем зазубреного леза як галасливі горобці вовтузяться довкола сусідської стріхи — і так спокійно на серці і разом з тим — так весело! якась знемога розлита в повітрі якась тремте хотіння фантазується про дівчинку через чотири вулиці можна годинами спостерігати за хмарами і їхньою тінню чи як сонце до неба горнеться а воно над всіма сутулюється час ніби зупиняється — надміру густий і сповільнений а все із-за спеки що пополудні уже нестерпна я нікому нічого не винен — іще непокорений вільний і завтра життя триватиме бо завтра ж — серпень! он він — біля околиці — такий високий і статний і ця земля йому подобається і він їй личить як це не оглядатися б... як оце перестати... треба йти обідати — бабуся кличе

Щоб ми могли жити!

Людмила ФЕДЧЕНКО,

м. Вінниця

Мимоволі підслухала розмову військового, який, розгублено переступаючи з ноги на ногу, говорив у телефон. “Саньок*, у мене 22 грн в кармані, шукатиму, як дістатись до вокзалу і скільки це коштує, а потім шукатиму потяги, щоб дістатись до частини. Проситимусь, може, візьмуть... буду показувати документи, військовий квиток...” Далі я вже нічого не чула: сумнівів, що можу допомогти, — не було.

Підказала, як дістатись вокзалу, знайшла зручний потяг.

Завела розмову... Лежав у госпіталі з черепно-мозковою травмою, зламанною щелепою... підлікувався, віддали документи і потрібно повертатись. Як? Сказали, що “вертоліт ніхто не пришле, шукай сам, як дістатись”. Його рідної домівки в селищі під Ізюмом більше немає. Воює на Донечкому напрямку (шкодує, що не на Харківському, бо ж знає там кожне дерево)... Має двох синів 22 та 24 роки, які теж на передовій.

— Зачекайте, я зараз повернусь!

— Нічого не потрібно, я буду тікати!

— Будь ласка, зачекайте! — зайшла на роботу, взяла кошти, печиво. Повернулася і не побачила його, розхвилювалася, що пішов. Але, то просто форма гарно допомагає маскуватись, він неподалік стояв біля дерева, знову розмовляв із Саньком...

— Вона несе мені печиво і гроші, це жуть, хіба я на таке заслуговую. Вона мене побачила, допомогла, а тепер ще й нагодувати хоче... — і слеза покотилася по його вустах...

— Будь ласка, візьміть! У мене брати, близькі воюють, я допоможу вам тут, а їм хтось там. Це найменше, що я можу зробити, — в серці тримаю величезну подяку кожному, хто нас боронить.

По той бік слухавки командир подякував і передав: “Перемога здобувається в бою, на передовій. А кується вона в тилу” — ви б чули, з якою енергією і вдячністю нам, цивільним, це було сказано.

— Без вас у нас не було б можливості працювати і жити!

— Я буду пам'ятати вас усе своє життя...

— слів, сліз та емоцій він вже не стримував.

— Дякую!

— Дякую вам! Куплю собі знеболювальне і буду їхати, потрібно вас захищати...

Як багато хотіла я ще сказати, але спазм у горлі узяв верх...

Сльози текли самі, як лише зайшла за ворота будинку, а потім ще, при кожній згадці цієї історії...

Дякую, вам, ЗАХИСНИКИ!

* Саньок, як потім дізналась, — командир.

Усі межі подолано...

Олександр БАЛАБКО,

м. Київ

Де б ми не були нині, що б не робили — чи то сиділи перед комп'ютером, чи працювали в полі, слухали музику чи були на літургії — рани в наших душах і серцях продовжують кровоточити. Біль то притлумлюється, то наростає знову... Ось уже у нас є своя Герніка, свої Освенцім і Бухенвальд... Але набагато страшніші!

Ні, ця країна не має існувати на мапі світу, навіть території колишнього Володимиро-Суздальського князівства їм забагато! І кожен росіянин, який був повнолітнім у 2014 році, має пожиттєво носити тавро вбивці. А в людних місцях, як це було в окупаційних зонах союзників у Німеччині після війни, мають висіти плакати: “Це сталося і через тебе!” Їх примусово треба буде водити до кінозалів і показувати відео вбивств, катувань, гвалтувань рашистів в Україні! То чинять їхні чоловіки, сини, батьки! Із прив'язаними до стільців руками, аби не затуляли очі та вуха! А відплата може бути тільки в усіх містах рашки і білорусі!

У нас уже достатньо зброї, аби чіпляти хоча б найближчі. Натомість Шольц гальмує, Байден має сумнів, Орбан знущається... Усі межі вже подолано, всі червоні лінії! Світова цивілізація на краю перед загибеллю! А газ, треба пам'ятати, з якою метою вже використовували у Європі... Світ цього очікує?

Ми перемаємо хаос

Люцина ХВОРОСТ,

Харків — Варшава

Роздвоєння, розщеплення свідомості. Ми живемо в часи величезної, античних масштабів трагедії — і водночас силкуємося підтримувати бодай позірну нормальність повсякдення. Як і вдома, суботу я розпочинаю з прибирання в хаті; як і вдома, дістаю задоволення від упорядкування простору навколо себе, хоча хата не моя, а наймана, а на згадку про мою, улюблену, покинуту, зі старосвітською гіпсовою ліпниною на стелях і шоколадними шпалерами в спальні, несамохіль зриваюся у слези.

Але вимушений переїзд — не трагедія, а так, легка пригода порівняно з тим, що випало на долю іншим. Нещодавно з подругою сумно іронізували щодо відносності

всього. Вона каже: “Не переймайся через самотність: у порівнянні з безробіттям і безгрошів'ям це марничка”. — “А безробіття і безгрошів'я — марничка порівняно з розбомбленим будинком, — продовжую я. — А розбомблений будинок — марничка порівняно з утратою рідних або каліцтвом унаслідок обстрілу...”

Когось із наших нелюди катують, позбавляючи обличчя і перетворюючи на безіменний згусток первісного жаху, — а ми п'ємо чай. Від московських ракет гинуть у вогні найбеззахисніші, ті, хто не зміг чи не наважився виїхати, — а ми милуємося красою чужих міст. Розриваємось між природною людською емпатією, яка затягує в безмежний кошмар, та не менш природним прагненням закритися, вберегти себе.

Абсурд, ненормальність, ситуація психотичної загрози. Але... Я часто згадую слова когось із моїх фейсбучних френдів, які дуже підбадьорили мене кілька років тому: “Життя — це ненастанна боротьба з хаосом”. Доки є в нас енергія на те, щоб прибирати в хаті, смачно кувари, займатися спортом, наносити макіяж, умивати й одягати своїх дітей, працювати, волонтерити, писати вірші, картини, музику, — ми перемаємо хаос. Проте варто впасти в апатію, махнути на себе і на все рукою, занедбати улюблені справи і звичайні повсякденні рутини, — і хаос, безсмертне аморфне чудовисько, знову постає з безодні. Він, як і Росія, має експансивну природу: поглинає рівно стільки територій, скільки ми йому дозволяємо.

Сергій ЧИРКОВ,

м. Київ

Не йде додому скрипка, ходить світом. Сама. Без мене. Висохла до струн. Наспіває мелодію стару, ту, що давно би мала відлетіти — у вирій, пам'ять, ще які краї, куди Господь збира надії й втрати. Ганяє вітер стиглі кураї, а скрипка — просто не забула грати. Не просить, не питає, не шука. Нічого їй від світонька не треба. Здійма свою мелодію до неба. Й ніхто не бачить, як тремтить рука.

Рашисти вбили Вадатурського

Зоя КАЗАНЖИ

— Ти знаєш, Вадатурський загинув, — сказала мені зранку знайома лікарка.

— В смислі? — не повірила я.

— В прямому. У своєму будинку. Разом з дружиною. Ракетою рашистів. Був у Миколаєві. Нікуди не виїхав.

— Ну а куди він мав їхати, він же у себе вдома, — кажу на якомусь автоматі і розумію, що кажу дурно.

— Та він міг поїхати куди завгодно! На захід країни, за кордон! Йому за 70 років. Його ж ніхто не тримав! Він мав кошти і можливості! Знаєш, він дуже допомагав медикам під час ковіду...

Лікарка з Одеси, підприємець із Миколаєва. Українські люди. Спільний біль.

“Нібулон”, відродження суднобудування, сучасні підходи в аграрному секторі і новітні технології, великі внески на різні проекти, в тому числі благодійні. Принципова україномовність, до речі. Безмежна і дієва любов до України. Потужна людина. Маштабна.

Його спеціалізація — зерно. Виробник та експортер. Випадково та ракета в його досить таки примітний будинок поцілила? Чи все-таки наводчики постарались?

Генерального директора компанії “Нібулон” Олексія Вадатурського та його дружину Раїсу Вадатурську вбили росіяни вночі у своєму місті, у своєму будинку і у своєму ліжку.

Божевілля

Анатолій МАТВІЙЧУК,

м. Київ

Прищільно б'ють —
У душі і серця.
І свіжі рани посипають сіллю...
В цім колі - ні початку, ні кінця.
Господь, врятуй нас всіх
Від божевілля.
Ні наслідків уже,
Ані причин —
Імла кривава застилає очі.
По кому б'є
Цей божевільний дзвін?
У чому нас переконати хоче?!
Отак, зненацька.
Кинуті у вир,
Не зрозумівши навіть
Що й до чого,
Ми бачимо,
Як точить кігті звір.
І думає, що він здолає Бога!
Мій Боже,
З глузду з'їхати не дай.
Коли зриває дах
Ударна хвиля...
Це пекло вже,
Чи це такий наш рай?!
Хай як там є —
Аби не божевілля!

Довге прийняття (не)нормальності

Жанна КУЯВА,

м. Київ

...Сьогодні останній день моєї двотижневої відпустки. Завтра на роботу, тобто, до цілоденних занурень у виконання завдань, а ще — до цілковитого повернення в життя війни й життя у війні.

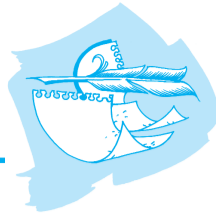
Два тижні тому я вирвала себе із цього життя, поїхала до рідної дитини й провела з нею якийсь абсолютно божественний час. Вже даруйте за такі порівняння. Та я справді не знаю, чи буває в славнозвісному раю на Небі так добре, як буває матері з дитиною під час війни після довгої розлуки у відносному двотижневому мирі?

Там, де мій син, також небезпека, вона зовсім поруч. І якщо він спитає, на що я надіюся, я не знатиму, що відповісти. Хіба скажу: на чудо. Адже після всього, що ми всі дізнаємося про “творива” росіян із українцями, про звирячі вбивства й немислимі катування, — знову й знову перепитую себе: а як мені вдалося вижити? Як сталося, що мене вони відпустили, а ж була у їхніх вбивчих лапах? Як не розстріляли у спину за гроші чи просто так? Як віддали машину, яку збиралися відібрати, й дозволили поїхати цілою? Хтось Всемогутній подбав про моє виживання й життя, іншого пояснення поки не маю.

До речі, відтоді я щиро боюся загинути. Надто після ракетного обстрілу супермаркету в Кременчуку стало до болю лячно за своє життя. Їхала вранці в машині на роботу й боялася, щоб ракета не влучила на дорогу, якою їду; сиділа за робочим столом і боялася за розгром стіни з великим вікном за своєю спиною, лягала спати й молилася

Олексій Вадатурський

про те, щоб уранці прокинутись...

Власне, я навчилася жити із цим бажанням: вижити. У нібито безпечному, захищеному, але, попри все, ранимому Києві.

...Мої орендовані дві крихітні кімнатки в Ірпені дочекалися на мене, знов-таки, незачепленими ані окупантами, ані мародерами. Вони два місяці ззяли покинутими вибитими вікнами, в одній із кімнат повалилася на спальний диван стеля – очевидно, від вибухових хвиль. Але все інше – вціліло і це видиме чудо, несусвітня, нереальна правда.

Ми з Сергієм усе полагодили. Самі. Не чекаючи жодної помічі від маститих майстрів, бо вона потрібна людям із значно більшими втратами. І коли я знову думаю: як так сталося, що всі мої одяжі, намиста, синові іграшки й гардероб, чоловікові улюблені приладдя для дому, – все дочекалося нас, то у відповідь знову чую від самої себе: це ніщо інше як чудо.

А ще – глибоко в душі я таю одну думку, поділюся нею з вами: може, то земля, в яку я так укорінена й вросла, яку люблю аж до болю і яку під страхом смерті боялася покинути (аби тільки не втікати за кордон, аби тільки не на чужину, аби тільки якщо й втікати, то кудись у найглухіші українські закутки, – молюся весь цей час), може, то вона, моя найдорожча й наймиліша у світі українська земля так віддячує мені за мою вірність, що творить чудеса?

Мама каже: повір після всього всім серцем у Бога.

А я вірю в маму і її молитви. Певно, то вони всемогутні.

...Тижні три тому, в неділю, прокинувшись на світанку у тихому Ірпені, я довго пила на балконі каву, слухала тишу і не вірила вухам. Потім, удень, лягла на диван, дивилася на криву забілену стелю, з якої ще недавно зяяла діра, а тепер убачалася дорожчинна, бо хоч невміла, але старанна робота Сергія, розглядала акуратно розкладені книжки на полиці, кожну з яких протерла від пилюки (за кілька вихідних я вимила й протерла від пилу кожну “клітиночку тіла” хоч і невласної, але любленої хатки), ввімкнула плазму й почала дивитись якийсь старий голлівудський фільм.

Лежала тоді і піймала себе на думці, що мені страшно. Я боялась цієї нормальності.

Потім дійшла думки, що насправді боюся ненормальності. Адже що тут такого, це ж просто неділя, просто телевизор і просто диван, я просто лежу... і боюся: чи ж це правда?

Не знаю також, чи нормальним, чи вже ненормальним є й моє бажання: вижити у цій війні?

Тепер (після всього і під час цього всього) нормальне видається ненормальним. І навпаки. І я це прийняла.

Що ж, наразі дякую, що так. Обіймаю всіх своїх.

Таке давнє... І таке доречне...

Богдан ТОМЕНЧУК

Літа... Літа... Як на привалі військо. І місяць в небі, як похлідний горн... А ти стоїш неторканим дівчиськом, Клубком у горлі – витонченість форм. Мені в похід... Мені вести служивих, А ти, здається, й не молилася вслід... І тільки очі, як серпневі сливи, І тільки спогад крізь увесь похід... Всього було, лиш зради ні на йоту. І обрії в скривавлених бинтах, Пора б уже й вертатися з походу. І карбувати дати на хрестах... Але не видно в той похід охочих, Жита такі над прірвою в житті... І тільки очі... Ті сливові очі... Такі серпневі... Справжні... Саме ті... ...Ну здрастуй, незабуте дівчисько. Оце мої натовлені стрільці... І тихо-тихо так зітхає військо, Коли мене цілуєш у рубці...

Світ вічної Марії

Людмила ЛИСЕНКО

...Марно було чекати від себе зниження градусу шалених емоцій після відкриття виставки Марії Приймаченко у Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького – це вже невиліковний діагноз, але я з ним буду жити довго і щасливо...

На виставці

Там, у намоленому святим мистецтвом палаці – вільно й свobodно! – оселився до осені дивовижний приймаченківський світ народно-фантастичних звірів і небувалих квітів, світ українських пісень, казок і приповідок. Оселився – і почав усе переповнювати духом добра, краси, правди і Маріїної любові – вистражданої, чистої, світлої та непогасної...

З першої хвилини відкриття виставки Приймаченківські персонажі почали поводитись досить незалежно, сміливо конкуруючи з раритетами нашої історії, бо вони... і самі унікальні й раритетні, знають собі ціну, бо вони теж – слава Україні!

Хтось із болотнянських персонажів пішов знайомитися з нашими славними Гетьманами – ніби в древлянських хащах... Хтось себе – постчорнобильських (розумних – з чотирма головами!) показував, лякаючи виображення розумників... Попід стелею “космосу”...почали літати крилаті коні, плавати окрилені риби... Хтось утирав рясні сльози на могилах наших героїв, а інші злітали до небес від окриленості найвишого у світі почуття...

Дослухайтесь моєї поради: обов’язково відвідайте виставку без всяких коментарів! Якщо Прима – Крива Марія ще з 30-х років пробилася до свідомості найвидатніших авторитетів мистецького Парижа, а потім тріумфально прощувала 60-ма країнами світу, то наш український розум напевно осилить цей дивосвіт!

Постійте, подумайте, спробуйте себе поставити на місце цієї красуні-каліки на одній нозі, згадайте про її одну-єдину за довге життя любов – і ви все збагнете! Приймаченко – не така собі селючка, колишня колгоспниця, наївна малярка!

Вона – геній всеземної краси, мудрості та невмирущості українського духу. Саме так, не сумнівайтесь! Один раз побачивши її картини, але серйозно вдумавшись у їх сенс, зрадівши відкритому єству, опечалившись жіночим болем – зло-щастям, гірко розплакавшись та стерши сльози.

Ви її ніколи не забудете... Ви скрізь побачите, упізнаєте її руку.

Шлейф львівських спогадів про роботу і зустрічі на виставці Марії Приймаченко в одному з найкращих музеїв України та Європи досі гріє мені душу. І я ще і ще раз дякую вам, відомі і невідомі, але дорогі, за співпричетність до святої справи.

Мені сказали, що виставка вже заробила 100 тис. грн для ЗСУ! – це знаменно! Спасибі, дорогі!

А ще я сердечно дякую за прийом, пам’ять, хвилиночку уваги любов – від того щастя час ніби пішов навспак і тепер допомагатиме мені жити і працювати над завершенням роману про нашу геніальну малярку.

Ми з вами ще неодмінно зустрінемося, вельмишановні пані й панове! Переможемо дикого ворога, спробуємо жити по-новому – тяженько й щасливо працюючи, люблячи і довіряючи один одному, дбаючи про країну, творячи її у своїх душах і мистецтвах, цінуючи мир, будуючи його щодня і скрізь, прагнучи повноти щастя, яке має бути першопочатковим і незнищен-

ним!

Відкривайте для себе світ вічної Марії, бо фронт її життя за українську душу, національний дух і його корінь – один із найвизначальніших у нашій близькій перемозі!

Усупереч усьому любіть свій героїчний час і його побідних творців на фронтах і тилах ширю, самовіддано, по-синівськи гаряче й тихо, але шомиті й предметно... Любіть! особливо сьогодні, у дні важких випробовувань і трагічних втрат...

Я знаю, що кажу і що засвоїла від генія Приймаченко: щастя – це не тільки дар Бога, а пожиттєве відкриття усього живого і сушого. Це пожиттєва плідність вашої живої, красивої, мудрої і сильної української душі!

Псалми незрадженій волі

Сергій ШЕЛКОВИЙ

Є Бог і Слово,
Батько й Син
І мати, що очима долі
Бентежить пам’ять зі світлин
В часи, де Дух нестримно плаче
Про кров, що най би недарма
Лилася...
Воїне-юначе,
Даруй, що хиза ця зима
Вломилася в юне твоє літо...
Пробач, мій краю, грішних чад
За згубне егоїзмів мито,
За недолугість Рад і зрад...
Йде судний час –
Щоб відповісти,
Чи є ми, а чи нас нема,
Ми всі – й бійці, і гітаристи,
Всі, хто дивився в небо чисте,
Хто жив і дихав недарма...

На війні я зловила кайф – бажання жити, просто жити

Тетяна ЧОРНОВОЛ

Це бажання виникає гостро і часто. Тут так цінуєш життя! Те, на що ніколи раніше не звернула би увагу, – любиш безмірно, милуєшся миттєвостями та відтінками повсякденного. Так багато спраги до життя, до простих речей. От наприклад, третя година ночі, іду на розвідку, каву хапаю з собою в авто. Перші 10 км майже безпечні. П’ю каву в цей час з неймовірною насолодою і розслабленістю кішки перед стрибком. Це не пояснити. Жартуємо. Цінуєш кожне почуте слово від побратимів. Ці слова, ширю тепло. Не важливо, хто що говорить – просто тепло. За вікном місяць – тонкий серпик. Щось висить поряд – низько, що це? Безпілотник? О ні, прекрасна Венера! Весь космос з нами.

Село, куди ідемо, поганюче – між ним і ворогом лише річка – 15 метрів. Під обстрілом цілодобово. Під’їжджати на авто – почують. Краше пішки... Йдемо, навколо, де не випалено касетними боеприпасами – сухотий. Південне літо в кінці липня вже не буває фарбами, як в червні, суцільна охра, з квітів – будяки. Але які ж розкішні ці будяки. Милуюся. Все притрушено пилом, але цей пил зі смаком кориці...

А з пагорба видно далеко, до кінця світу – балочки, поля, горби, лісосмуги, край неба палає світланком. Особливо приємно – там ворога вже немає, відвоювали. Тепер тут безпечна видимість. Тепер можна подивитися, надивитися. Степ лише прокидається – тихо. Яка чудова тиша, “виходів” немає. В темноті під деревами тіні – піднімаються корови, і упливають в суху траву мирно помахуючи хвостами... Кайф.

Через годину все міняється, назад нас вже проводжає салют: АГС, і 30 гармата, і міномет. Все не по нас, луплять навмання, але дуже поряд. І жити хочеться ще більше, хоча нічого гарного не бачиш і навіть навпаки лежиш в ямі, повній сміття, і це та яма, в яку... пісяла навесні.

Але життя видається таким прекрасним.

І це лише п’ята година ранку!

І повірте, коли день почався з такої любові до життя і ніхто не постраждав – він минув пречудово... Один із багатьох хороших днів.

Я згадую своє депутатство і потім, після депутатства, коли не було жодного хорошого дня, і так часто не хотілося жити. Так гостро і сильно не хотілося. І як це було часто...

Мені було не просто важко, а нестерпно. Коли всі в країні тебе знають, впізнають і ненавидять, і цю ненависть ти відчуваєш в повсякденності, вона так гнітить і вона така несправедлива... Коли, наприклад, вибираєшся на відпочинок з дітьми, десь за столиком в кафе обов’язково підяде якийсь бик і почне тебе при дітях матюкати. І всі дивляться... І не має поряд чоловіка, щоб зарядив тому в пісок, а сама ти не можеш, бо поряд вже знімають “депутата”, щоб викласти в мережу, яка ти навіжена... Але це пів біді, ця загальна ненависть. Гірше, що вона несправедлива, що вона за хороша справи. Гірше, що ти Сама і проти ненависті і проти несправедливості. Скільки самотності, коли так потрібна спину прикрити! І так роки за роками і нікого-нікого поряд, кому можна поплакати на плечі. І тоді розумієш, що не надбаєш просте людське оточення і ставлення ніколи, бо всі твої контакти остерігаються,

щоб ти не потягнула на дно... в кримінальну справу – помсту, під проплачені гівномети, тому що наслідок папложення – це коли ти стаєш брудна для всіх, навіть для тих, хто давно тебе знає... Тому так не хотілося жити. Так часто не хотілося жити...

А тепер так хочеться. Не треба, щоб справедливо. Не треба, щоб зло було покаране. Не треба навіть поряд нікого, хто зрозуміє.

Ця війна стала для мене наукою, що навіть притрушений пилом будяк – це великий сенс для життя. Всю несправедливість всього світу, недосконалість людської природи, примітивні інстинкти суспільства і навіть зраду я готова пробачити життю за одну мить замилування будяком... Я хочу жити! І так, це чудово – хотіти жити!

Українців вразила звістка про загибель захисника України, активіста, волонтера, поета Гліба Бабіча.

Народився в Миколаєві в 1969 році. Доброволець ЗСУ, у 2014–2019 рр. брав участь в Антитерористичній операції і Операції об'єднаних сил. Шість ротаций. Дебальцеве, курган Могила Гостра, Дебальцеве, Золоте, Мар'їнка – Красногівка, Широкине – Воляне, Попасна – Золоте, Кримське – Трьохізбенка. Військовослужбовець, активіст ГО “Справа громад”, поет, автор пісень, до 2019 року прапорщик 10-ї ОГШБр ЗСУ. Проїшов п'ять років війни та шість бойових ротаций. Із початком повномасштабної війни з лютого 2022 року – знову у лавах ЗСУ, на захисті України.

Небайдужа Людина з великим серцем і поетичною душею.

2021 року було видано збірку поезій Гліба Бабіча “Вірші та пісні”, вона вийшла друком у видавництві “Білка”.

Ще Гліб Бабіч написав тексти для пісень, які виконує відомий гурт Kozak System. Серед них – “Подай зброю мені, брате”, “Мольфар”. Вони стали дуже популярними.

Ось як боляче й широко відгукується про втрату товариша соліст гурту Kozak System Іван Леню: “Дорогий мій, Друже. Дорогий мій, впертий і добрий, Друже. Ти прийшов в це життя як світлий Янгол. Біля тебе було завжди тепло і драйвово. Ти завжди мріяв і робив. Ти знав чого хочеш, і був переконливим в своїй правоті. Ти був унікальним поєднанням справжнього воїна і справжнього поета. Ми написали з тобою “Подай зброю”, “Сила і зброя”, “Досить сумних пісень”, “Свобода наче любов”, “Мольфар”, “Ті, що тримають небо над Різдом”. У нас залишилася одна пісня, яку ми мали видавати буквально на днях – “Не покинь”. Ніколи б не подумав, що саме вона стане прощальною в нашому з тобою житті...”

Слова і пісня “Мольфар” стали знаковими і пророчими для Гліба Бабіча. Залишилися цікаві спогади самого автора: “Мольфар” з'явився за один день. Раптом. Не спитавши навіть мене – чи хочу я цього тягаря? Напередодні був особливий візит KOZAK SYSTEM до фронту. Ми знімали кліп до нашої спільної пісні “Подай зброю”. Зйомка відбувалася просто на передовій. Ми знімали чесний фронтовий кліп. Тому в ньому брали участь також бійці з моєї 10-ї гірсько-штурмової бригади. Напередодні “Козаки” дали польовий концерт для хлопців та дівчат. Прямо у бертонному приміщенні укриття, майже без апаратури – наживо. І, природно, було багато спілкування з людьми, які ось хвилину тому повернулися з передової, послушали концерт, поспівали разом – і пішли назад у війну. Того ж вечора, наступного ранку і в процесі зйомок на мене сипалися десятки запитань. Козаки завжди приймали близько до серця і війну за свободу (вся їхня творчість народжена Свободою), і долю тих, хто воює за Україну. Але після такого щільного спілкування їм захотілося вникнути, відчутти і зрозуміти набагато більше. Я розповідав. Відповідав на запитання. У тому числі й на питання щодо взаємин зі смертю на війні. Згадував загиблих побратимів. Ми говорили про те, наскільки наше суспільство цінить ризик та жертву своїх воїнів. Говорили про пам'ять. Про щирість. Про співчуття. Багато про що.

Вранці я відвіз їх до Краматорська і посадив на поїзд до Києва. І на зворотному шляху до Попасної у мене почали виникати музика та слова Мольфара. Мольфар прийшов одразу. Цілісним чином, ідеєю та формою. Мабуть, вплинули наші розмови напередодні. Мольфар – це наша совість, пам'ять, шира скорбота та розуміння сенсу війни за свою країну та Свободу. Це все – про тих, хто сплачує максимальну ціну за спільне благо. І містична здатність до самопожертви. Жертвуй собою – щоб дати жити іншим. Саме такі люди боронять Україну. Мольфар – це бажання зберегти найкращих. І біль від того, що це часто буває неможливим. І намір зберегти хоч би пам'ять про них. Світлу та довгу. І вдячність. Коли я доїхав до Попасної – я вже знав, як звучатиме пісня. Якою буде музика. І які емоції будуть у голосі та виконанні Івана Леню. Точніше, передчував. Тому що пісня створювалася саме для KOZAK SYSTEM. Я відчував, що краще за них ніхто не передасть те, що змусило мене написати цю пісню. Це було як передчуття ди-

ва. І диво сталося.

За кілька днів я приїхав у коротке відрядження з фронту до Києва. Приїшов на репетицію, увімкнув мікрофон і заспівав Мольфара. Просто так, без жодного супроводу. Спершу було кілька хвилин повної тиші. А потім вони взяли інструменти та почали грати. А Іван – співати. Саме так, як я уявляв. Без жодного слова з мого боку “як треба”... А Іван не просто співав – він ставав Мольфаром. З самого першого виконання він не співав – проживав пісню. Йому діставалося найбільше. Він говорив – Мольфар за одне виконання вичавлює з мене більше сил та емоцій, ніж двогодин-

Коли йдуть Поети Гліб Бабіч – воїн і поет

ний концерт. Але співав знову і знову. Пісня народилася за день. Саме у такій формі, як її почують зараз.

Але містика на цьому не скінчилася. Минуло чотири роки. Але пісня ніяк не могла дійти до слухачів. З різних причин. Головне – не складалося з тими, хто зніме для пісні максимально відповідне відео. Начебто Мольфар тримав її до головного часу.

Коли почалося повномасштабне вторгнення, ми зрозуміли – чому. Бо все загострилося у десятки, сотні, тисячі разів. Бо смерть збирає найщедріші жнива за останні вісімдесят років. Бо усвідомлення того, що ми стоїмо на порозі знищення – перетворили подвиг на спосіб життя цілої армії та цілої Нації. Вона потрібна саме зараз. І як же ж шкода, що це “зараз” таки настало...”

Неповторний талант мав поет Гліб Бабіч. Його зболені слова проростають неймовірною енергією, любов'ю до України.

Не схиливши в покорі коліна,
Не подавшись брехні і прокльонам,
Посміхається Богу моя Україна –
В камуфляжному вбранні мадонна.

Незалежна від смерті і страху,
Попри біль кайданів і полону,
Ти відправлена, навіть, катами на плаху,
Королевою сходиш до трону.

Твоє серце – любов і надія,
А душа і простори – безмежні.
Ти навчила дітей воювати за мрію,
Від числа ворогів незалежно.

Ти навчила – нашо ми, і хто ми.
Щоб триматися навіть в облозі.
Ти покликала йти незалежно від втоми,
По прямій і тернистій дорозі.

Ти як пісню співаєш свободу,
Колискову – святу і бентежну.

Ти джерельну, живу, незабруднену воду –
Нам з долоней даєш обережно.

Незалежно від щільності бою,
Не хвилюйся - все буде як треба.
Щоб не сталося, знаєш, завжди над тобою
Твої діти утримають небо.

Я світанок у полі зустріну,
І побачу, крізь ранок бездонний,
Бог до сонця за руку веде Україну –
Камуфляжну, щасливу мадонну.
2018

Ти бачив сльози пшениць?
Їх стогін, ніби породіллі,
Святу осанну у хрестів
І буйне зілля... мертве зілля...
Чи чув сьогодні крик сича?
Що заколисував останню
Молитву спраглу від меча,
Зомлілу на світанні.
Ти бачив вишитий рушник,
Розп'ятий днесь на вишні?
Геройський лик... Господній лик,
Святий у світі грішнім...
Чи бачив сльози пшениць?..
Чи чув сьогодні крик сича?..
Рушник торкався до хрестів,
Розп'ятий од меча...
Летів до неба крик сича...

Коли смерть присяде на бруствер,
спитає – “Ну що тут ти?”
Коли нас, як тісто, місить
вогняний вал,
Я не стану смикати Бога – вийду
в канал арти.
У піхоти з артою і Богом – завжди
прямий канал.

Заглушаючи криком в рацію хрипкий
голос війни,
Продиктую чарівні цифри,

наче магічний код.
Скрипне радіо – “Прийняв.
Тримайтеся, пацани”.
Решту слів не почую. Бо знову
накрив “приход”.

Оживе на позиції стадо сталевих
слонів,
Поверне свої хоботи в сторону
наших бід.
І зайде у стволі із клацанням
стиснутий божий гнів,
Для швидкої доставки –
без декларацій і мит.

Навіть янголи завмерли в небі –
як театральний зал,
Небо теж полюбає сипати –
снігом, градом, дощем.
Дочекалися. Наче кулак по всесвіту
стукнув залп.
Другий, третій, а потім ще і ще.

А над нами небо луснуло
наче віконне скло,
Аж земля підстрибула, і трохи
змінився ландшафт.
Смерть сиділа на бруствері.
Більш немає. Змело.
Та зі стиснутих рук повернулася
в серце душа.

“Що там, брате? Прийом? –
Та все по плюсах, братан!
Так вломили, що вщент. І цілей
більше нема!”
Що я ще відповім? Вклоняюсь тобі, арта!
Не дарма вас кличуть богами.
Ой не дарма...

У передмові до збірки Гліба Бабіча “Вірші та пісні” (Київ: Видавництво “Білка”, 2021, 240 с.) йдеться про те, що його перша двомовна поетична збірка чесна до шему та потужна, як зброя. “Коли працюють пушки, Музи мовчать” – не про творчість Гліба. Його несамовиті музи кричать угорос, заглушаючи розриви, переносячи кожного з мирного, тихого, ситого життя у чорно-білий світ війни. А ще вони співають голосом “Козак систем”, доповнюючи музикою пронизливі тексти.

Добрим Мольфаром, Людиною совісті і чину залишається в серцях багатьох українців Гліб Бабіч. Поети, на жаль, не вічні. Але вічні їх твори, їх слова пророчі й святі... Гідні справи і гідне продовження залишає по собі на цій землі Гліб Бабіч, його мрії й прагнення і надалі несе людям дочечка, поетка Дарка Бабіч, для якої втрата батька найболючіша і найважча:

Ти вже не почувеш, як я тут читаю вірші.
Стою на Майдані. Він вільний,
Як ти і хотів.
Я знаю, що серед усіх кольорових світів
Ти вибереш мій.

Ти будеш за мене молитись,
Дивитись на мене із неба.
Ти вже не почувеш,
Але ж мені треба,
Так треба,
Щоб ти похвалив...

Сказав, що я знов молодець,
Що можеш гордитися мною.
Поспи, віддавай свою зброю.
Вона тобі не знадобиться.

Мені в цьому домі не спиться.
Він надто порожній і темний...

Якщо мене бачиш із неба,
Скажи, що я маю робити?

Я маю писати, любити,
Але ти про це не почувеш,
Але ти нічого не скажеш...

Татусю, я буду сильніша.
Але мені поки що важко.
Дарка Бабіч

Війна триває. А значить, кожний патрон і кожний вірш стане у нагоді! Світла пам'ять Герою, Поету, який тримає високе і вільне небо над Україною.

Незалежно від щільності бою,
Не хвилюйся – все буде, як треба.
Що б не сталося, знаєш, завжди
над тобою
Твої діти утримають небо.

Підготувала Ірина ГОЛОВАЙ

Символ громадянської стійкості та бійцівської мужності До роковин пам'яті Ірини Калинець

Галина РАЙБЕДЮК,
професорка, лауреатка премії
імені Ірини Калинець,
м. Ізмаїл

*Оце єднання в слові та у крові,
оце єднання дай нам днесь!
Не просим, Боже, вічної любові,
але єднання, що сильніш над
смерть...*

Ірина Калинець

Усесвітньо відома мислителька, активна учасниця спротиву тоталітарним режімам і нацистській ідеології Ханна Аренд писала, що “навіть за найтемніших часів ми маємо право сподіватися бодай якогось промінця”, і що є такі люди на землі, які своїм життям і працею за будь-яких обставин спроможні засвітити оте “мерехтливе і незрідка квале світло”, котрим осягають визначений їм на землі строк. З-посеред таких непересічних особистостей, пасіонаріїв нашого народу, здатних у складних обставинах “українського безчасся” (І. Дзюба) Словом і Чином освячувати його духовний поступ, вирізняється постать Ірини Калинець — полум'яної Українки, Героїні світу, дисидентки-правазахисниці, багатолітньої бранки комуністсько-московських політичних таборів (1972–1981), авторки глибоко ліричної поезії, художньо досконалої прози, цікавих творів для дітей, ґрунтовних наукових праць та пристрасної публіцистики, енергійно-невтомної громадської діячки на теренах державотворення. Вона “достойно пройшла життєвий шлях і залишила живим у спадок взірць чесного служіння матері-Україні”. “Непоборне прагнення до волі, почуття високої патріотичної відповідальності, громадсько-політичної і християнської гідності, активної життєвої позиції, безперечно, дають підстави говорити про Ірину Калинець саме в контексті плеяди видатних українок, власне, у сенсі отієї священної присяги “Я вийду сама проти бурі / І стану, — поміряєм силу!” [відомі рядки Лесі Українки з її вірша “У чорну хмару зібралася туга моя”. — Г. Р.]”.

Біографія Ірини Калинець — яскравий приклад рідкісного подвижництва та стоїцизму в боротьбі за право українського народу мати власну державу, мову й культуру, освіту й науку, дихати своїм повітрям, будувати рідну оселю, робити самостійний вибір щодо усіх сфер національного буття. “Одержима духом непокори” (Л. Сенік), вона була людиною гідності й честі, яка не лише літературно, але й біографічно явила “зразок національної повноти і великого національного серця” (ці слова Є. Маланюка про Г. Чупринку цілком відповідально можна стосувати й до Ірини Калинець). Усепроникний і всеосяжний феномен її кипучої життєдіяльності й різногранної творчості визначило глибоке рефлексування національної ідеї та багатоаспектна практична реалізація смислотворчих проблем українського народу, котрі “заціпають не лише інтелект, а цілу людську істоту, отже, є насущними для буття національної спільноти в усій його ціннісно сприйнятій людиною конкретності”.

“З вершин сьогоднішнього дня виникає враження, що Ірина Калинець мовби працювала на історію та своє місце в ній, — зазначає М. Осадчий у передмові до книги поезій “Шлюб із полином” (2012 р.). — Але протягом довгих років особисто спілкуючись з поеткою, ми застерігаємо від подібної здогадки. Кожний крок, кожна мить, кожна життєва ситуація для Ірини Калинець “аж через вінець” сповнені беззастережної громадянської й особистої відповідальності за долю окремої людини й України загалом як найважливішої цінності життя”.

Ірина Калинець є доволі знаною особистістю, тому переповідаючи віхи її життєвого й творчого шляху, мабуть, немає потреби. Усе ж варто нагадати принаймні пунктирно найважливіші з них, аби зрозуміти, чому для українства її постать стала “символом громадянської стійкості і бійцівської мужності” (М. Маринович). Як відомо, вона належала до тих пасіонаріїв-інакодумців (Іван Гель, Михайло Горинь, Ігор Калинець, Стефанія Шабатура та ін.), котрі у Львові в 1960-х роках формувала національно зорієнтоване інтелектуальне й культурно-мистецьке середовище. З настанням пори гонін на український свободопростір, однозначно прийняла позицію протистояння режіму: відкрито виступила на захист арештованого історика Валентина Мороза, разом із В'ячеславом Чорноволом ініціювала “Комітет захисту Н. Строкатої” у відповідь на арешт 6 грудня 1971 року дружини відомого доволі молодого політ'язня С. Караванського. Незважаючи на погрози численні попередження карних органів, вона не припиняла й літературної творчості, вже на ту пору офіційно визнаної “неблагонадійною”. Її проникливі поезії, як і гострі радикальні виступи проти національної руйнації інкримінувалися за статтею 62. 1 КК України як “державний злочин”. Тут доречно навести один із фрагментів обвинувального висновку (10. 07. 1972): “Калинець І. О. з метою пропаганди антирадянських націоналістичних ідей написала значну кількість віршів, які проникли антирадянською націоналістичною ідеологією [...] закликана до боротьби за “відродження” України”.

Жорстокий вирок (6 років таборів суворого режіму й 3 роки заслання) не зламали патріотичного духу й твердих переконань Ірини Калинець — ні під час судово-слідчих процесів, ні в період неволі. Її стійкість і бійцівська мужність варті подивування та глибокого пошанування. Відомий правозахисник М. Маринович в інтерв'ю газеті “Християнський голос” (2012 р.) з цього приводу свідчив: “Якщо серед чоловіків-політ'язнів “зеківським генералом” був В'ячеслав Чорновіл, серед жінок-політ'язниць таким генералом, наважуся припустити, була Ірина Калинець. Не перелічити протестів, до яких вона вдалася за часів свого ув'язнення; численними були також і карцери, якими її карали за правдолюбство і вільнолюбство”. У невільничих умовах мужніло громадянське й творче “прямоствояння” (за В. Стусом) Ірини Кали-

нець, употужнювалось її націєцентричне “Я”, міцніла тверда віра в те, що “ще життя не скінчене твоє [...] Бо ще тебе чекає Україна”. Усі життєві випробування сприймалась нею “не як нещастя, удар долі, а навпаки, як дарунок долі, богопомазанитво, як хрест, узятий на себе свідомо і добровільно понесений кривавою, але радісною дорогою на Голгофу”. Символом прийдешнього, заради якого доводилось офірувати життя, в невільничій ліриці поетки виступає домінуючий образ свічки (свічника) як знак утвердження ідеї вічності, єдності з рідною землею, з “промінчиком неба України”, з Усвишнім: “І цей свічник ще заясніє знову, / коли покличе полум'ям, як словом, / в що землю повернутися назад, / щоб освітити з рідного порогу / твій шлях до неї / на суд до Бога”.

Роки неволі не затьмарили світіння національної душі й не знизили високої напруги безкомпромисного слова й активного чину Ірини Калинець. До поезії вона більше не поверталась, скеровуючи дієвий патріотизм і пасіонарну снагу в русло практичної діяльності. Вельми важливою та незамінною з цього погляду видається її плідна й результативна праця в гуманітарній площині та в царині державотворення. Про це свідчить ефективна робота у Верховній Раді першого скликання як голови підкомісії з питань освіти й науки та члена депутатської групи “Незалежність” (голова — Л. Лук'яненко), численні відкриті листи-звернення до різних інстанцій та посадових осіб, публічні виступи з національних питань. В обстоюванні націєохоронних позицій Ірина Калинець завжди була послідовною, неупотливою та безкомпромисною. Злодійський напад осоружних московитів на нашу землю “оголив” немало її передбачень і застережень. Так, вона викривала ворожу місію московського патріархату в Україні, гнівно засуджувала “сатанинську руйнацію” його прислужниками духовного простору українців: “Вони ж з автонів своїх благословляли вбивць і злодіїв, вони ж славословили богохульникам і мовчали перед брехнею, вони ж одягнули коштовні ризи задля власної вигоди [...] Очі їхні не бачать піднесених високо скрижаль Господніх...”. (Яка прозора алязія на сьогоднішня!). Ці перейняті ненавистю до ворога слова з її “ТРЕНОСУ” у тисячоліття хрещення України”, датованого 1988 роком, гостро резонують у нашому нинішньому протистоянні російському окупанту, коли “нешасні в убогості духа свого” й у “погорді до Духа Святого” московити в попівських рясах освячують своїх парафіян на жорстокі вбивства українців. Для Ірини Калинець, істинної патріотки й фахового філолога, особливо важило питання удержання й повноприсутності в усіх сферах української мови як ключового коду національно-духовної ідентичності народу. Відтак настійними були її вимоги щодо повсюдної дусифікації, а виступи супроти тотального зросійщення українського простору — систематичними й аргументованими. Віддаючи багато сил справі реформування

системи освіти в Україні, вона зосереджувала акценти на потребі закриття російських шкіл, наголушуючи, що “їх спонсорує ворожа нам держава — росія”. Ще у ранньому вірші “Чигирин” (цикл “Дорошенко”) поетка зневажливо й саркастично, у стилі Шевченкових інвектив говорила про москву як про “облудну, фальшиву перегірклу, / безвстидну, як повійну дівку”.

Світоглядним осередком кипучої діяльності Ірини Калинець була ідея державності духовної України як святині — особистої та загальнонаціональної. В інтерв'ю газеті “Поступ” (від 28 травня 2006 року) вона з цього приводу свідчила: “Коли життя добігає схилу, радше питаєш: чи хоча б якісь із твоїх ідеальних мрій здійснилися? Україна. Незалежність... Відколи себе пам'ятаю, проголошення незалежності уявлялося мені словенне дзвоном усіх церков. І Україна — як град небесний...”. За її переконаннями, потужною державою Україна відбудеться лише тоді, коли “нарешті український народ стане повноправним господарем на своїй землі і буде визначати характер української держави”. А збудувати її здатні “лише свідомі українці, які будуть позбавлятися від рабської психології меншовартості, які усвідомлюватимуть свою ідентичність, знатимуть свою історію, шануватимуть свою мову, культуру, традиції, коли до малоросів повертатиметься національна гідність і гордість”. У статті “Бо славу ми вже маємо й неславу” чітко окреслено ті ключові пріоритети, на яких мала б вибудовуватись концепція державності: 1) духовне, моральне і фізичне здоров'я нації; 2) освіта; 3) оборона”. Сміслова інтерпретація різних рівнів національного сенсу буття є наскрізно у усьому доробку Ірини Калинець, більша частина якого репрезентована впорядкованим Ігорем Калинцем восьмикнижжям, що побачило світ у львівському видавництві “СПОЛОМ” у 2012–2014 рр. Рок пізніше з'явився додатковий том “Метелики над могилою”, до якого увійшли не включені до попередніх книг художньо-публіцистичні твори та мемуаристика. Прочитання й осмислення вміщених у цьому виданні матеріалів переконає, що місце й роль Ірини Калинець у духовному поступі українського народу має ту енергетичну вагу, яку до певної міри можна вважати й стратегічною — з огляду на художнє візіонерство

та цілісну, реалізовану на практиці програму (філософсько-естетичну, культурологічну, релігійну й державницьку). Свою мисленеву енергію, сенс життя й творчості в усі періоди життя (дов'язничний, невільничий і післязасланський) вона спрямовувала на утвердження висоти й незнищенності національного духу, явивши біографію вольової українки з ідеалами християнських чеснот.

...Цьогоріч минає десять років відтоді, як Ірина Калинець немає з нами в земному світі. 31 липня 2012 року її життєве коло завершилось, але “коло духу триває і воно не має кінця”, озиваючись до нас, нині суших, “слеском слова” її заповітів: “Учімося боронити свої ідеали”; “Не поклоняйся чужим ідолам”; “Засівайте землю свою і бережіть дари її”; “Хвалу воздайте Богові нашому”; “Не йдіть за більшістю на зло, і не відступайте від правди”; “...не будьте, як народ, що втратив розум і живе без сенсу!”. Присутність у нинішньому просторі України постаті Ірини Калинець є не лише очевидною та затребуваною, але й видається необхідною. Подібна важливість великою мірою зумовлена тим, що будь-яка розмова про неї зазвичай виходить далеко поза межі літератури чи дисидентської біографії, що є зримою розгалдою таємничі феномену цієї унікальної пасіонарної особистості, однієї з ключових постатей національного духовного життя останніх десятиліть. Вона “залишила нам пам'ять про мужність і незламність, а ще — свою творчість” (Звенислава Калинець-Мамчур). На могилі “берегині нашого духу” (Л. Кияновська) викарбовано рядок з її вірша “Софійське графіті”: “Я на день воскресіння прийду...”. Сьогодні ця пора настала. З нечуваною силою гартується крицева міць і непереможна снага нації, а з нею воскресає Слово великої Українки — пристрасний заклик до “єднання, що сильніш над смерть” у боротьбі з осоружним окупантом: “Во ім'я волі і синів / нехай веде нас чистий гнів!”. У статті “Вибір”, опублікованій на сторінках “Вечірнього Києва” ще в березні 1994 року Ірина Калинець писала: “Те, що Україна вижила у вирі тисячоліть, зберегла свою ментальність (хай нині це не масово виражену), створила високодуховну ідеологію національної держави — є для нас надією”. І цей вибір стає сьогодні реальною потребою не тільки українського народу, але й усього світового ладу.

Петро ЗАСЕНКО

Козак Переяславського полку

Замість некрологу

13 травня 2022 року на 91-му році життя у незвідану вічність відійшла прекрасна незабутня Людина – Іван Григорович Шпиталь. Праця, Честь і Гідність цієї особистості варті глибокого пошанування. У час перебування на землі в переболілій душі письменника, журналіста, поета жила доленосна Україна, зокрема рідна йому Переяславщина, що двигтіла тривожною дорогою до осмислення Правди Історії і засудження несправедливості й тяжких образ для України.

Народився Іван Шпиталь 1931-го року у знаменитому селі В'юнищі, яке Тарас Шевченко називав “земним раєм”. У ранньому віці в хаті під сільською стріхою майбутній письменник повноцінно звідав “сталінське щасливе дитинство”: довелося пережити смертельну голодовку 1932–1933-го, а пізніше і голодовку 1946–1947 років.

У поневір'яннях було пережито і лихоліття Другої світової війни 1939–1945 років. Після закінчення сільської В'юнищанської школи 1952 року Іван Шпиталь вступив на філологічний факультет (відділення журналістики) Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка. Через два роки назване відділення набере наукової сили і сформується в окремий факультет журналістики. То відбувалося після смерті тирана Сталіна, і в університетському середовищі вже тоді незримо витав дух майбутнього шістдесятництва. Складається враження, що сини і дочки батьків-колгоспників пробилися у столичний університет, наче дотримувалися сільськогосподарського календаря – починали поївку кампанію на духовній українській ниві в час потепління, а саме в “хрущовську відлигу”. Казав же Григорій Тютюнник: “Літературі, як хлібові і яблуку, погоди треба”.

В університетському середовищі в присутності таких професійно порядних і морально-етичних особистостей, як Арсен Олексійович Ішук – декан філологічного факультету, Матвій Михайлович Шестопал – декан факультету журналістики формувався виразно-індивідуальне журналістсько-літературне товариство – талановите з чітко визначеною національною свідомістю. Члени цієї цікавої студентської родини стануть духовною окрасою нації: Василь Симоненко, Віктор Близнець, Тамара Коломієць, Борис Олійник, Василь Діденко, Микола Сом, Анатоль Перепада, Василь Костюк, Борис Рогоза, Володимир Крижанівський...

Серед цього збірного товариства Іван Шпиталь набирався творчого досвіду, прислухався до рідного слова, думками укорінювався в глибини народної чорноземної доли.

Після навчання в університеті працював газетярем, зокрема в газеті “Вечірній Київ”, коли на

той друкований орган передплатники влаштували довгі черги. Пізніше працював науковим редактором у щорічнику “Наука і культура. Україна”. Поряд із організаційною і редакторською роботою Іван Шпиталь виступав як журналіст-нарисовець, глибоко висвітлюючи на сторінках видання історичні розвідки наукового, мистецького, письменницького, театрального життя України. Свої кореспонденції він підписував псевдонімом – “Іван Переяславський”. Почуття прив'язаності, любові до рідного ніколи не вивітрувалося із його душі.

Ось як він писав: “На думку сучасних переяславських істориків (а я з цією думкою прожив ціле життя), тут немає ніякої випадковості. Тарас обрав Переяславщину як своє Духовне Наргі’я з високого повеління Господнього. Щоб урятувати, вирвати Україну із “царської кабали”, Шевченко мусив з’явитися саме в Переяславі, де 1954-го року скоїлася перша наруга над Україною Козацькою”.

Іван Шпиталь заходив у літературу, як заходять у храм, – без галасу, глибоко усвідомлюючи і відчуваючи духовну присутність великих мучеників, майстрів Слова.

Отже, Шевченків Переяслав і село В'юнище – це місце будителя національної свідомості українців. У В'юнищах лише у грудні 1845 року Тарас Шевченко написав найвизначніші твори: поему “І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнє послання”, поезію “Холодний Яр”, “Псалми Давидові”, “Маленькій Мар’яні”, “Минають дні, минають ночі...”, “Три літа”.

1975 року було скоєно другу не менш тяжку наругу при будівництві Канівської ГЕС – тоді В'юнище разом з навколишніми селами (з історичними козацькими кладовищами) було потоплене водою. Розказували: ще довго на місці поховань до схід сонця шуміли води, наче чулося чиясь дихання... У душі письменника Івана Шпиталю на все його останнє життя лишалася невимовна туга. Занотував: “Останні в’юнищани Парасковія Матвійвна Бойко та її дочка Марія з хат-

німи пожитками та незрадливою корівчиною із наддніпрянського луку перебралися у Циблі – нове село, витворене радянським генієм на високому белебні, де одвіку ніхто не селився, хіба що десятки вітряків крильми вимахували”.

Нечисленна родина Шпиталів також переселилася в Циблі. “Тільки в зоні Канівської водойми (нині, вважай, гнилосховище) було вирубано понад 64 тисячі гектарів лісу. Пам’ятаєте, у Шевченка:

*Попід горою, ярм, долом,
Мов ті діди високочолі,
Дуби з гетьманщини стоять.*

Достоялися. Могутні окоренки отих високочоліх витязів не могла повантажити й вивезти навіть техніка “епохи великих будов комунізму”. Отож їх ховали на місці: зсували бульдозером у спеціально викопані траншеї й загортали землею”.

177 років тому саме у В'юнищі Тарас Шевченко прорік до нас – до українців слова, які й на сьогодні анітрішечки не втратили первісного звучання:

*Нема на світі України,
Немає другого Дніпра,
А ви претесь на чужину
Шукати доброго добра.*

Тоді Іван Шпиталь, осілий колишній козак, більше часу перебував у селі Циблях – все ж таки якось ближче до незабутнього В'юнища. 2019 року повноцінна, як сповідь, вийшла в трьох томах праця “Україна перед Богом і перед світом”.

У трикнижжі Івана Шпиталю цілий пласт історико-публіцистичних творів виражених професійним досвідом автора, наповнених високим рівнем національно-патріотичного думання і глибоким усвідомленням мовної культури. Складається враження, що всі його публікації щойно вихоплені з горнила – вони дихають гарячими вустами українського колоритного мовлення. Осягаючи цей багаторічний повноцінний доробок Майстра художнього публіцистичного слова Івана Шпиталю, переконаємося, що наша духовна нива давно вже зорана і засіяна золотими зернами державотворчого демократизму і гуманізму.

Яка ж вона, Україна, в зображенні письменника?

“Комусь Україна зовсім незнана (тега incognito); комусь абсолютною байдужа; хтось про неї знає тільки погане, а правди не знає і знати не хоче; хтось її любить до самопожертви; хтось ненавидить зоологічно. А комусь вона, м о я В к р а ї н ь к а, така утішна та люба, така жадана та необхідна, що той дехто ой як палко жадає, аби її, м о ю В к р а ї н о н ь к у, “вместить в собственном теле”. Ба вже й почав заковтувати по частинах: Крим, Донбас... А хочеться – всю-всю! І то щоб уже – навік-віки!”

Автор – письменник і журналіст не просто перераховує пережиті й трагічні дати подій, якими так насичена українська земля, коли вороги нависли “во злобі” – з-під наших же ніг вибивали нашу землю, а людність розвивали по Соловках та Сибірах.

“Ніколи, ніколи не забудемо й того, скільки кривавих сорочок було злуплено, даруйте, з українського народу від самого Переяслава – 1654. Хто й коли полічить, скільки десятків мільйонів життів було вилучено з України для удобрення російських просторів, скільки українських геніїв та й просто роботящих рук і умів утоплено в широтах вічної мерзлоти Росії. Час би й Україні виставити свої рахунки за загублені Московською імперією мільйони українських життів та неоплатну рабську працю на каторжних роботах у Росії, а й навіть за повернення награвованих коштів українських вкладників Ощадбанку!”

Іван Шпиталь уміє свою небайдужість до сподіяного ворогом зла передавати читачеві без набридливих менторських настанов, без повчальної дидактичної принуки. Він каже правду і в тому – безперечне переконання.

Автор знаменитого трикнижжя “Україна перед Богом і світом” порушує одну за другою найсуттєвіші, найболючіші теми

коли десятки тисяч батьків і матерів, удів і сиріт гірко оплакують найдорожчих – убитих та покалічених захисників Вітчизни, – і сьогодні мій духовно заморожений, морально скам’янілий Переяслав “надихає” путінських людинозаврів на нескінченну війну проти України!!!” Йдеться про “грандіозні архітектурні витвори”, які ще недавно бовваніли на велелюдних площах міста. На сьогодні ці пам’ятники нашій національній ганьбі частково знесено... А були вони зведені “на честь” 300-ліття возз’єднання України з Росією.

А чи постане в Переяславі пам’ятник Володимиру Мономаху – найвизначнішій постаті з усіх, хто там князував?

І як тут не згадати той факт: ще 2002 року в газеті “Слово Просвіти” Іван Шпиталь цитував слова російського історика В. Соловйова: “духовний розвиток Росії загальмовано і глибоко скалічено”. Уже тоді автор глибокопатріотичних статей звертався до нас: “Українцю! Сподіваюся..., що й тому, хто вигривається і в найдальшому кутку української суверенної печі, має бути зрозуміло, що тільки чеченська кров зупиняє Москву від спокуси повернути свій танково-бетеєрівський обоз із Кавказу в Україну”.

Першокурсники: Василь Чехун, Іван Шпиталь, Петро Савченко, Борис Беляков-Бельський, Микола Рябий (?), Микола Сом. Київ, перші дні вересня 1952 р.

нашого зовнішнього і внутрішнього співжиття, які є відвертими бесідами з читачами “Про авантюру мрії московського імперіалізму: “удержать Україну в теле Росії”, “Русский мир”: фасад і утроба (з ким Україна воює, торгує, дружить, братається та хиліє “з московської чаші московську отруту”), “Московський націоналізм як ідейний автомат Калашникова, бесіда “Про патріотизм та “бандитизм” (Повертаймо славним – славу, безчесним – ганьбу!), “Переяслав: “Навіки разом!” Навіки? З Ким? З братом чи ворогом???” (Про історію, яку знаємо погано або й зовсім не знаємо і знати не хочемо) і десятки інших.

Моторошно читати: “Над українським Кримом, над українським Донбасом кружляє московський двоголовий трупод, назираючи козацькі очі. Поживи повно. Тяжкий рік (писано 2018 року – **II. 3.**) жахливого кровопролиття. Десятки тисяч убитих, покалічених, осиротілих – батьків, дружин, діток... “Хотят ли русские войны?” Хочуть, ще й як! Вони завжди її хотіли. “Я проливал кровь, ручьями. Содрогаюсь...” Горжусь тем, що я – Росіянин!” (Зі щоденника А. Суворова).

Іван Шпиталь перекидає глибину свого невтішого переживання в наше тривожне сьогоднішнє: “І тепер, на тридцятому годочку нашої святої Незалежності,

В основу народної архітектури – зокрема хати – закладалися підвалини з міцного дерева – дуба. Так практикувалося споконвіку в лісостеповій Україні, звичайно і на Переяславщині. Іван Шпиталь також не порушує будівельних традицій, коли приступає до “забудови” того чи іншого словесного об’єкту – у підваліні свого твору закладає міцне, випробуване часом Шевченкове слово. Воно майже завжди стоїть на початку авторської оповіді як дороговказ, аби читачеві було легше натрапити на свою українську дорогу, не блукати манівцями, натикаючись на орієнтири “червоних академіків”, які можуть спрямувати українця на “магістралі великорусської історії”.

...Перелопачено, перечитано, уточнено сотні багаторічних публікацій, якими рясніли сторінки зарубіжних і домашніх російськомовних антиукраїнських видань – злих, брехливих, продажних. Здається для однієї людини такий обсяг роботи невідомий. Та куди подінешся, коли потрібно, як той казав, перти українського плуга.

У кожному творі Шпиталевого трикнижжя “Україна перед Богом і перед світом”, як і в кожній квітці яблуні, вгадується творча зав’язь плоду. У нашому ж словесному Українці той плід іменується Українською Національною Ідеєю.

“Жив і працював, не будучи ангелом, але старався завжди бути гідною людиною”

Так написав про себе в одній із просвітницьких книжок наш колега і товариш, багаторічний керівник інформаційно-технічного центру ВУТ “Просвіта” ім. Т. Г. Шевченка Михайло Пантелеймонович Сопівник.

В останній день липня ми попрощалися назавжди з паном Михайлом, який прожив на білому світі 80 літ і три місяці, і відійшов до Бога, маючи задум презентувати свою нову книжку, про яку казав: “Я не шукаю якоїсь слави, а вважаю своїм обов’язком описати ті події на терені мого села (Блишанка Заліщицького повіту на Тернопілля, де народився 8 травня 1942 року), якому в 2030-му буде 500 років... Зберегти в пам’яті і передати знання про життя і долі моїх односельців, які боролися, каралися, пройшли через тюрми і табори совітських гуків, а повернувшись, знову залучалися до боротьби, яка показала всьому світові, що прагнення до Волі українського народу були і є споконвічними”.

Михайло Сопівник мав вищу поліграфічну освіту. З 1973 року жив і працював у Києві. Очолював Ряду старійшин Міжнародної асоціації “Козацтво” у званні генерал-полковника, член науково-методичної ради Науково-дослідного інституту козацтва, Інституту історії НАН України. Член Спільки офіцерів України у званні капітана Збройних Сил України.

Написав і видав: “Битва під Берестечком” (2014), “Україна – козацька держава” (2015), “Котопська битва” (2016), “Український полководець Іван Богун” (2017), “Повстанська родина” (2019), “Рідні стежки” (2021), “Україна від самостійності до не-

залежності” (у співавторстві, 2018), упорядкував книжку “Іван Мазепа” (2015).

Мав відзнаки й нагороди. Людина надзвичайно світла і розважлива, Михайло Сопівник був твердим і сміливим, коли йшлося про українську справу. Він надрукував сотні тисяч листівок часів Руху, становлення Товариства української мови, просвітянських мітингів, двох Майданів, учасником яких був.

З гордістю говорив: “Моя партійність – українець”.

Так і є.

Ми з болем і сумом попрощалися з Михайлом Пантелеймоновичем, якого відспівали в Миколаївському храмі на Аскольдовій могилі і поховали на Байковому кладовищі.

Висловлюємо глибокі співчуття родині та друзям покійного.

Ми назавжди збережемо пам’ять про Михайла Сопівника – просвітянина, Будівничого України.

Центральне правління,
Секретаріат ВУТ “Просвіта”
ім. Т. Г. Шевченка

Гідна особистість і світла душа

Олена Євтеєва: Ми попрощалися з видатним українцем, просвітником Миколою Павловичем Корпанюком, людиною-смолоскипом, людиною-дорогоказом.

Він один із тих, завдяки кому було відновлено державність України – активний діяч Товариства української мови імені Тараса Шевченка, Народного Руху України, ВУТ “Просвіта” ім. Т. Г. Шевченка. Він обстоював національну ідею з 1980-х років. Гідна Особистість і світла Душа. Науковець – доктор філологічних наук, професор, керівник

єдиного в Україні центру Скороподинознавства, літературознавець-медієвіст, ідеальний педагог і наставник.

Провести Миколу Павловича зійшла інтелектуальна еліта Переяслава – його побратими і посестри по боротьбі, знані музейники, викладачі університету. Всі вони констатують непоправну втрату.

Знати українця такого масштабу, спілкуватися з ним, вчитись у нього – велика честь. Тіло не вічне, життя не тривале. Однак слава того, хто служив величній ідеї вільної соборної України та виховував послідовників набагато довша, ніж земне життя.

Велика вдячність за Ваш Шлях, Миколо Павловичу. Справа Ваша невмирущая. Світла пам’ять. Честь, Вчителю.

Світлана Шевченко: Не стало доброї, порядної, розумної,

принципової людини – професора Миколи Корпанюка. Він не тільки любив Україну, а вчив усіх нас любити її понад усе.

Щирі співчуття моїй дорогій однокласниці Роксолані Цирук і всій родині. Царство Небесне Миколі Павловичу.

Віталій Коцур: Перестало битися серце Миколи Павловича Корпанюка, справжнього патріота України, доктора філологічних наук, професора кафедри української і зарубіжної літератури та методики навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Багаторічний ідейний натхненник, борець за українські ідеї та державність, керівник центру Скороподинознавства в Україні – це лише короткий начерк життєвого його кредо.

Сумуємо, співчуваємо близьким, пам’ятаємо і впевнені, що його ідеї будуть жити вічно, адже він залишив по собі тисячі свідомих учнів, які присвячують своє життя боротьбі за українську націю.

Євген БУКЕТ

Україна вперше відзначила День Української Державності 28 липня. Відзначила в час неймовірно жорстокої війни – на шостому її місяці, після восьми років бойових дій на Донбасі, в протистоянні з московською ордою, що триває впродовж кількох століть.

День Української Державності покликаний утверджувати зв’язок українців, які живуть тепер, з нашими пращурами, які впродовж багатьох поколінь будували державність українського народу. Це свято має виховати в кожного громадянина України розуміння того, що державотворчому досвіду українців, нашій культурі, нашій самобутності, українському характеру не одна тисяча років.

З огляду на наявну джерельну базу український народ почав утверджуватися в своїй державності понад 2000 років тому. Перші державні утворення на території сучасної України – Кімерія, Скіфія, Боспорське царство, античні міста-держави існували ще до нашої ери. А от початковою точкою, від якої маємо право вести родовід сучасної державності, є Антський племенний союз, що існував від IV до початку VII ст. Саме в цей час було засновано місто Київ.

Нашадками антів були русичі, які заснували Русь – середньовічну феодальну монархічну державу зі столицею в Києві. День Української Державності не випадково відзначається саме 28 липня – в день Хрещення Русі. Адже саме ця подія, що ознаменувалася створенням Київської митрополії та призначенням до Києва першого митрополита Михайла, означала перетворення Русі на повноправну в християнському світі державу. Це був цивілізаційний вибір, який вплинув і продовжує впливати не лише на українські землі, а й на багато сусідніх країн.

За право володіти Києвом змагалися кілька поколінь наших легендарних князів Рюрика.

А представники роду київських князів є в генеалогічних деревах чи не всіх нинішніх монархів Європи. У 1240 році владу над Києвом отримав князь Данило Романович Галицький, який в наступні роки домігся підтвердження її і від Батия, і від Папи Римського Іннокентія IV. У 1253 році папський легат абат Опізо коронував князя Данила. Перетворення Русі на королівство утвердило європейський вектор розвитку нашої країни, хоча її географічне розташування провокувало процеси, коли за київську спадщину змагалися не тільки західні, а й східні монархи.

Люблінська унія 1569 року засвідчувала, що “Київ був і є головним містом Руської землі”. Згідно з документом, Київське князівство прилучалося до Корони Польської на конфедеративних засадах, зберігаючи той самий обсяг самостійності, що й Волинська земля. Очілюючи обох цих адміністративно-територіальних утворень тоді був Костянтин Костянтинович, князь Острозький, Київський, маршалок Волинський і староста Володимирський.

За визначенням Володимира Винниченка, державність – це устрій усього матеріального і духовного буття цілого народу, комплекс тих інститутів економіки, політики, культури, що діють на

28 липня – День Української Державності

території, населеній національним колективом, і зв’язують його в компакту цілість, забезпечують розвиток у сучасному та майбутньому. Історія вчить, що лише власна держава є найкращим способом збереження життя і розвитку як цілого народу, так і кожної особистості.

Скориставшись правом на повстання, закріпленим у юридичних документах XVII століття, гетьман Війська Запорозького Богдан Хмельницький після захоплення Києва в 1648 році був коронований на князя Русі, заснувавши першу українську державу модерного типу. Адже національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького разом із Англійською революцією та тридцятирічною війною в Європі заклали основи сучасного світового порядку – поділу світу на національні держави і появу пов’язаних з цим принципів міжнародного права. Саме з 1648 року походять: пріоритет національних інтересів, принцип балансу сил, пріоритет держав – націй, принцип державного суверенітету, право вимагати невтручання у свої справи, рівність прав держав, зобов’язання виконувати підписані договори та інші атрибути відносин між країнами.

Вимушена військово-політична угода Війська Запорозького з Московією, підписана в 1654 році, призвела до чотирьох українсько-московських воєн, які завершилися повним розгромом московитів на чолі з царем і самопроголошеним патріархом петром I під час Прутської кампанії 1711 року. Але інтересами української козацької держави великі імперії поєжтрували тоді заради 25-річного миру...

Багато років поспіль гетьман Війська Запорозького і останній князь Русі-України Пилип Орлик намагався дипломатичним шляхом відновити права козацької нації на власну державність. Проте, європейські правителі, палко підтримуючи його, опікувалися лише власними національними інтересами. Тим не менше, масив документів того часу переконливо доводить, що Україна була незалежною самодостатньою державою, з власною Конституцією, ще на початку XVIII століття, а не від 1922 року, як декому ввижається...

Тарас Шевченко, Микола Костомаров, Пантелеймон Куліш, Михайло Драгоманов, Володимир Антонович, Олександр Кониський, Іван Франко, Леся Українка, Микола Міхновський, Михайло Грушевський та інші інтелектуали XIX – початку XX століття обґрунтували доктрину українського конституціоналізму. Вони проклали міцні мости між державницькими традиціями киево-руської, литовсько-руської і козацької доби та майбутньою незалежною українською державою, яка народилася у вирі Першої світової війни і проголосила незалежність 22 січня 1918 року.

Українська революція 1917–1921 років вплинула на геополітичні процеси в Європі. Українська держава в межах етнічної те-

риторії хоч і ненадовго, проте стала реальністю. Й ідея соборної України стала провідною у визвольних змаганнях ХХ століття. Спроби відновити українську державність чи вибороти її військовим шляхом тривали впродовж 1930-х – 1950-х років, проте змогли реалізуватися тільки 24 серпня 1991 року.

Незважаючи на те, що українську радянську соціалістичну республіку складно трактувати як форму української державності, від неї Україна успадкувала статус засновника Організації об’єднаних націй та адміністративно-територіальний устрій, що закріплені у Конституції 1996 року.

Важливо зазначити, що сучасна Україна є правонаступником не тільки урер, а й Української Народної Республіки. 14–15 березня 1992 року надзвичайна сесія Української національної ради 10-го скликання, законодавчий орган УНР в екзилі, ухвалила рішення про передачу повноважень й атрибутів державної влади УНР легітимним державним органам влади України. Ця подія вкотре засвідчила, що традиція української державності не має розривів і нині успадкувала всі засадничі ознаки, накопичені впродовж тисячі років.

Невипадково зараз у багатьох подвигах наших воїнів, у мудроті наших людей у боях, навіть просто в розмовах звичайних українців про те, що відбувається, ми можемо побачити, ми можемо почути і зрозуміти приклади таких же характерів, як сотні років тому. Можемо побачити приклади такої ж хоробрості, такого ж ставлення до життя і найголовніше – ставлення до України й до ворога.

Лише ті, хто абсолютно не знає правди історії й абсолютно не відчуває її сенсу, могли ухвалити рішення атакувати Україну. На жаль, Київ, як центр тисячолітньої митрополічної кафедри, досі залишається об’єктом особливого інтересу москві, яка покляла Володимиром хрещення наших пращурів в основи своєї неофашистської ідеології “руського міра”. Росія ненавидить українців як націю, бо не може змиритися з українською державністю, нашою незалежністю і нескореністю.

Але після всього, що пройшов наш народ, після всього, чого ми навчилися за століття, українці ніколи не віддадуть своєї незалежності. І вже не зламуються зсередина, як це бувало не раз. Адже сьогодні ми нарешті маємо національну єдність – обов’язкову умову збереження державності.

Берегти єдність зараз, працювати разом на перемогу – це найважливіше національне завдання, яке всі ми обов’язково виконаємо. А отже, зможемо зробити те, що не вдалося зробити раніше попереднім поколінням. Це стосується й нашого захисту в цій війні за незалежність, і нашого руху в об’єднану Європу до повноправного членства у ЄС, і нашої здатності стати однією з найбільш сучасних держав світу.

Галина ДАЦЮК,
журналістка

Добрі звірі з Василькова

У Національному музеї українського народного декоративного мистецтва триває виставка “Український фенікс. Васильківська майоліка”, на якій представлено близько 90 творів з музейної колекції, значна частина яких – із серії робіт художників Валерія та Надії Протор’євих “Добрі звірі”. Організована Національним Музеєм Революції Гідності та Національним музеєм українського народного декоративного мистецтва виставка привернула увагу тисяч відвідувачів і стала помітною культурною подією не лише в Києві, а й Україні. Звісно, найголовнішим експонатом виявився керамічний півник з Бородянки.

...Він народився на Васильківському майоліковому заводі наприкінці минулого століття. Подібних виробів “широкого вжитку” завод випускав тисячі. Вони розліталися по українських оселях, слугуючи посудом для вина чи узвару або прикрасою в мисниках. Шафку з посудом, на якій поселили півника, міцно прибили до стінки, і на її верхечку птах почувався в безпеці. Тренував горлечко, як ніхто не чув, господарював на кухні, коли ніхто не бачив. Інколи господиня чистила його пір’я, і тоді полив’яний хвіст злітав угору на кілька сантиметрів. Птах перегукувався з сонцем і чумацьким шляхом, заводив будильник на любов, прокидався раніше від усіх, щоб вартувати час і служити цим прекрасним людям.

Так жив він багато років, аж поки в одну мить його заведене серце ледь не розірвалося. Хтось страшний і нахабний розбудив його вибухами і облік гребнів полум’ям. Від тривоги й болю півник закричав, проте вмить опанував себе. І як дим здригнувся вдруге, птах з усіх полив’яних сил уперся лапками в шафку, щоб не пасти. Коли розвіявся дим, прибитий горем люди, глянувши вгору, побачили відважного півника, що стояв на тому самому місці, де стояв завжди. Народжений у Василькові він вижив у пеклі Бородянки. Нині під іменем “бородянський півник” він відомий на увесь світ. Проте на цьому місяці півника не закінчилася. Він не лише уособив стійкість народу, серед якого народився, а привернув увагу до майстрів, які його створили. Він зацікавив світ видатним культурним явищем – “васильківською майолікою”.

Тимчасово птах стоїть у Му-

зеї, де триває виставка, на сторожі “Добрих звірів”. Його сусіди – коники, баранці, пташки, корівки, кози і звісно півники – домашній світ з бешкетним настроєм, який зворушує і захоплює. Глибокі відтінки коричнево-зеленої фарби створюють барвисте розмаїття, яке кожен, хто це бачить, домальовує власною уявою. “Я тримаюсь!” – промовляє півник, і ви, мовляв, тримайтеся. І ми не перестаємо дивуватись його силі, що врятувала птаха у страшній лютевій вирві війни. Видно, міцний був заміс і невичерпна енергія любові, яку вдихнув у птаха Майстер.

Словосполучення “васильківська майоліка” я вперше почула від народного художника Михайла Івановича Денисенка понад тридцять років тому. Михайло Іванович, родом з Олешні, що на Чернігівщині, тривалий час був головним художником Васильківського майолікового заводу. У 1991 році громадськість готувалася відзначити 135-річчя від дня народження просвітителки і державної діячки Софії Русової у її рідному селі Олешні, і Михайло Іванович з групою художників працювали над пам’ятним знаком до цієї дати.

Тоді ж познайомилася з народним художником Григорієм Павловичем Денисенком, побратимом і троюрідним братом Михайла Івановича, та з усією творчою родиною Денисенків, з діда-прадіда славними оленьянськими гончарами, які приїхали творити красу на Київщину у Васильків. Васильківська майоліка

– частинка особистої радості і захоплення. Гончарина Леся Денисенко стала подругою. Люблю з нею й маркувати, розглядати її предивних звірів на виставках. Знаю, що найсмачніші борщі – з Лесиних полумисків, життєстійких, як бородянський півник. І коли я вперше побачила бородянського півника, то не сумнівалася, що він родом з Василькова.

Васильківська майоліка впізнавана не лише колористичними рішеннями, а й особливою єдністю художника і майстра, які черпали насагу в народній традиції. Тут і особлива мова, знаки, метафора, стиль. Саме таку особливість художніх керамічних виробів підкреслила Ірина Бекегова, науковиця музею, кураторка виставки.

А починалася історія васильківської майоліки майже сто років тому. 1928 року на базі кустарів-одинаків, що працювали родинно, була створена артіль “Керамік”.

Спочатку майстри артілі робили простий посуд. Згодом стали виготовляти більше художнього, майолікового: випалену глину покривали глазур’ю і декорували орнаментами. А вже 1934 року на базі гончарної артілі “Керамік” заснували завод. З 1948 року підприємство стало випускати лише декоративно-побутовий посуд та декоративну майоліку, тут працювали лише місцеві народні майстри. 1950 року в колектив прийшли скульптори Григорій та Михайло Денисенки та випускники Київського училища декоративно-прикладного мистецтва Надія та Валерій Протор’єви. На початку 60-х завод було реконструйовано, тут облаштували тунельну та електричну печі, цехи відливання у формах і штампування виробів зі збереженням ручного розпису. Відтоді Васильківський майоліковий завод став одним із провідних підприємств української художньої промисловості. Велика кількість творів не лише з успіхом експонувалася на основних виставках декоративного мистецтва в Україні і за кордоном, а стала масовою заводською продукцією

й надходила до магазинів багатьох міст, набувши найширшої популярності. Основу асортименту становила колекція посуду й декоративних виробів, виконана в традиційному українському стилі. Завод випускав вироби більш ніж 70 найменувань виробів.

Тут і набори для молока, квасу, води, десерту, вареників, салатниці, вази, вазони для квітів, декоративні тарілки, горщики для печені, сувеніри, анімалістична скульптура, іграшково-сувенірна продукція, посуд тощо. Посуд округлий, простих за силою форм, декорований ручним розписом ангобами (контурним розписом і фляндрівкою) або вкритий поливами брунатного, зеленого і жовтого кольорів. У декорі використовувалися рослинні та геометричні орнаменти, зображення птахів. Пластика і окремі зразки посуду прикрашалися рельєфним орнаментом та наліпами. Продукція заводу експортувалася у понад 30 країн

(зокрема до Чехії, Словаччини, Канади, Японії, Лівії, Йорданії). Роботи майстрів та художників заводу експонувалися на мистецьких виставках в Україні та за кордоном. Серед місцевих народних майстрів – П. Біласюк, М. Бібік; художники-керамісти заводу – М. Денисенко, Г. Денисенко, Валерій і Надія Протор’єви, Н. Ісупова, В. Коваленко (автор бородянського півни-

ка), С. Денисенко, Г. Можаровська.

Про все кажу в минулому часі. Бо, на жаль, Васильківський майоліковий завод – візитівка не лише міста, а й України, – виявився менш стійким до навколишніх потрясінь, ніж бородянський півник. З 2019 року підприємство, що могло дивувати світ, заробляти гроші, творити красу і зберігати та примножувати самотню гончарну традицію, припинило існування. Наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття у Василькові налічувалося до 150 майстрів. Тепер практично всі заводи, які пов’язані з керамою, майолікою, порцеляною – стоять. Погасли печі, зупинилися гончарні круги...

І коли здавалося, що вже нічого не можна вдіяти, щоб воскресити знамените на весь світ високохудожнє виробництво васильківської майоліки, раптом заспівав Птах. Поставав Феніксом серед попелу. Розбудив людей. Вдихнув любов, як колись йому Майстер. Ввімкнув нам інстинкт самозбереження. І вже за ініціативою Васильківської міської голови Наталії Баласинович планується відновити виготовлення знаменитої Васильківської кераміки. Зокрема Півника, який тепер співає на весь світ під іменем Бородянський.

Його фігурка віднедавна є у Бориса Джонсона, прем’єр-міністра Великої Британії, яка допомагає Україні вистояти і перемогти рашистів, що розв’язали проти нас криваву війну.

Виставка в Національному музеї українського народного декоративного мистецтва триватиме до кінця серпня.

Дмитро ЧИСТЯК,
професор, заступник голови
Київської організації НСПУ

Не віриться, що славне 80-ліття відзначає нині дивовижна Марія Леонідівна Кочур, відома актриса, громадська діячка, заслужена працівниця культури України, берегиня творчої спадщини видатного українського письменника ХХ століття Григорія Порфирівича Кочура. Для українського перекладознавства внесок Марії Леонідівни і Андрія Григорівича Кочурів у співдружності з колегами – неоціненний: видання вибраних перекладів “Третє відлуння” (К.: Український письменник, 2008), двотомові літературознавчі праці “Література та переклад” (К.: Смолоскип, 2008), шекспірівський “Гамлет” (К.: Альтерпрес, 2003), двотомова “П’єрова книга” Анатолія Франса (К.: Пінзель, 2019), листування “Кочур-Лукаш” (К.: Пінзель, 2019), спогади “Що

Берегиня кочурівської спадщини

пам’ять зберегла” (К.: Пінзель, 2021), двотомовий біобібліографічний покажчик “Григорій Кочур” (Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006), низка видань міжнародних наукових перекладознавчих конференцій, білінгви збірки поезії “Інтинський зошит” (рос. пер. М. Каганцова; Харків: Права людини, 2018), численні публікації в українській і зарубіжній пресі.

Меморіальний Музей Григорія Кочура в Ірпені вже давно

став центром паломництва для шанувальників української літератури, науковим і просвітницьким осередком. Впродовж років нашої спільної праці в комітеті Міжнародного фестивалю письменників-перекладачів “Кочур-Фест” в Ірпені її ненастанне мудре наставництво створює неповторну творчу атмосферу, яка полюбилася нашим численним українським і зарубіжним гостям. У трагічні воєнні дні Марія Леонідівна до останнього оберігала кочурівську спадщину і ледь уникла смертельної загрози, буквально під обстрілами вивозячи цінності за кордон, де нині триває її невтомна просвітницька робота.

Сподіваюсь, після повернення Берегині нам пощастить знову зустрітись на оновленому Фестивалі письменників-перекладачів імені Григорія Кочура в Ірпені й Києві, де з ініціативи Київської

організації Національної спілки письменників України за підтримки Експертної ради при КМДА під керівництвом давнього друга Олександра Алфьорова має з’явитися й вулиця імені Григорія Порфирівича, поряд із його славним учителем Миколою Зеровим.

Від численних колег із рідної для Марії Леонідівни Національної спілки письменників України, від колег-перекладознавців із університетської громади, від зарубіжних письменників-перекладачів, та й від себе особисто зичу нашій Берегині наснажливих мирних здорових літ на численні нові пошуки й відкриття, творення й перетворення – для слави української культури, адже віриться, як і заповідав Григорій Порфирівич, що “мов вітер, що спокійно дихає // і плине полем неозорим, // ми скромним словом правди тихої // стозвукій галас перебором...”. Многая літа, благая літа!

У пошуках власного щастя

Кожна нова вистава Національного академічного драматичного театру імені Лесі Українки – справжнє свято для шанувальників театру. Особливо цінні прем’єри сьогодні, у трагічні дні війни. Вони дарують віру в нашу Перемогу. Подією стала нова вистава театру “Безіменна зірка” за мотивами однойменної п’єси Михайла Себастьяна.

Поставив її заслужений артист України Євген Лунченко. Театралам він запам’ятався за ролями у виставах “Пасажир без багажу” (Метр Юспар), “Олександр Вертинський. Бал Господень...” (Вертинський), “Янголятко, або Сексуальні неврози наших батьків” (витончений Пан) та багатьма іншими, у яких створив яскраві і життєві образи.

Поруч з цікавими ролями Євген все частіше звертається до режисури. Наділений тонким почуттям гумору разом зі своїм колегою по сцені, народним артистом України Сергієм Озіряним він підготував кілька театральних капусників, а згодом – дві великі програми, присвячені ювілеям рідного театру.

2016 року поставив свою першу повноцінну виставу – “Вітер шумить у тополях” за п’єсою Жеральда Сіблейраса. Ця історія – своєрідна сага про трьох літніх чоловіків, які пройшли війну. Вони доживають свій вік в богадільні, при цьому зберігаючи у собі величезну любов до життя, один до одного, бажання рухатися до заповітної мрії, почуття гумору і непохитність перед труднощами.

За сюжетом твору однієї весняної ночі в заштатному провінційному містечку Румунії несподівано зупинився столичний експрес-потяг, який завжди проходив повз. У потягу їхала надзви-

чайна пасажирка, в якій не виявилось квитка. Волею долі на тому ж вокзалі опинився молодий чоловік, талановитий вчитель космографії, який забіг до начальника вокзалу забрати довгоочікувану книжку. Певно тієї ночі зірки зійшлися, аби ці двоє зустрілися! Вона – Мона, вишукана красуня. Він – Марін Мірою – романтичний філософ.

Та чи дійсно все так добре, як промовляли зірки? Чи вдасться закоханим зберегти свої почуття? На чию користь Мона зробить свій вибір, що і хто буде керувати нею? З чим залишиться Марін Мірою? Адже за його словами: “Жодна зірка ніколи не відхилиться і ніколи не зупиняється на своєму шляху”. Глядачі намагаються знайти відповіді на споконвічні запитання разом з героями вистави “Безіменна зірка”. Всі події вистави відбуваються менш ніж за одну добу, але за цей час кожен персонаж встигає прожити ціле життя...

Ця вистава була самостійною роботою Євгена Лунченка і всіх задіяних у виставі акторів. На перших репетиціях був художній керівник театру, народний артист України Михайло Резнікович, він дав режисерові та акторам багато корисних порад, які були використані під час підготовки вистави. Творчу працю перервала війна. Але згодом саме робота над

цією постановкою стала тим рятівним колом, яке повернуло акторів до повноцінного життя. Вирішили перекласти виставу українською мовою, тож багато що довелося починати спочатку. Однак творча команда відмінно впоралася з цим завданням.

Багато хто з глядачів після перегляду вистави зазначав, що саме таких постановок сьогодні не вистачає. Тут гармонійно переплелися талановита акторська гра, режисура, сценографія, костюми та хореографія з візуальними ефектами.

Образ Мони у виставі створила заслужена артистка України Ірина Новак. Їй вдалося прекрасною передати образ світської левиці, часом манірної, десь наївної чи примхливої, а десь – пристрасної. Вдала знахідка художниці з костюмів Олени Дробної – шовкова біла сукня героїні з шаликом – так само виразна, як і її гра.

Ширий у своїх переживаннях і коханні до Мони – Олексій Поліщук (Маріан Мірою, вчитель космографії).

У харизматичного та талановитого актора Артема Ємцова у цій виставі невелика роль пана Паску, але він зумів подати образ дуже яскраво. Це людина-феєрія, людина-свято. Образ, завдяки якому спектакль засяяв новими барвами.

Образ суворої класної дами

яскраво і незвичайно передала заслужена артистка України Ольга Когут. В її трактуванні ця героїня вийшла у чомусь комічна, в чомусь трагічна, а в чомусь легкокова чи навіть наївна.

Цікаві і гротескні брати Віталій (начальник вокзалу) та Євген (Ікім, Кондуктор, Селянин) Овчарови. Якщо Віталій служить у театрі вже більше п’ятнадцяти років, то Євген значно менше, але вже встиг запам’ятатися глядачам своїми ролями у виставах “Джульетта і Ромео”, “Що трапилось в зоопарку”, “Каліка з острова Інішмаан” та ін.

Моментально після виходу на сцену викликає симпатію Станіслав Бобко, який вдало грає вчителя музики Удрю, інтелігентного композитора-новатора.

А режисер вистави грає Гріга. Як зізнався Євген, цей образ ще перебуває у процесі творення.

Він не настільки однозначний, як може видатися на перший погляд. Хоча намагається вдати з себе циніка, а насправді закоханий у Мону і дуже дорожить нею.

Сценографічне рішення та костюми, створені Оленою Дробною допомагають повірити у достовірність того, що відбувається на сцені. На особливу увагу заслуговує її ідея поєднати книжки та зірки у квартирі Мірою. Музика у виставі виступає як повноцінний персонаж. А те, чого не договорюють герої, за них “промовляють” рухи (пластичне рішення Ольги Голдіс).

Вистава ще в процесі творення, але бурхливі овації, якими глядачі зустріли перші покази, свідчать про те, що режисерська та акторська роботи вдалися. Залишається побажати, аби “Безіменна зірка” надовго увійшла до репертуару театру.

Калігула. Це ім’я реальної особи, римського імператора з династії Юліїв-Клавдіїв, багато століть, починаючи з книги історика Светонія “Життя 12 Цезарів” (бл. 120 р. н. е.) асоціюється з жорстокістю, для якої не існує жодних меж, безкарністю тиранії, збоченнями, що сягають абсурду.

Водночас його по-своєму трагічна доля інтригує, заворожує таємничою парадоксальністю, певною одержимістю. Що стоїть за його зневагою, подекуди відвертою ненавистю до всіх і кожного, з якої виникає тваринна жорстокість? Отже, Калігула у версії Альбера Камю...

– Вже давно хотів поставити цю п’єсу, – розповів режисер-постановник Іван УРИВСЬКИЙ. – Вона цікавила мене своєю складністю і важкою філософською лінією. Запропонував поставити цю виставу керівництву Театру Франка, і наші інтереси збіглися. П’єса здавалася актуальною, хоча це було влітку минулого року. Звісно, тоді вона сприймалася по-іншому, ніж зараз. З початком війни змінилося її прочитання. У ній ми порушили багато тем, кожен глядач відкриє для себе щось своє. Одна з провідних тем антифашистської п’єси Альбера Камю, що абсолютна влада – це велике зло. А якщо абсолютну владу поєднати з божевільям, то можуть відбуватися жахливі речі всевітнього масштабу. Стає зрозуміло, чому настільки актуальна ця тема саме тепер.

Більше половини репетицій ми провели до війни. Зізнаюся,

Якщо безмежна влада у безумця

Першою прем’єрою Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка під час війни стала вистава Івана Уривського “Калігула” за п’єсою Альбера Камю. Прем’єрні покази відбулися на новій сцені Національного академічного драматичного театру імені Лесі Українки.

повертатися до репетиційного процесу було важко і морально, і психологічно. Але ми вирішили не зупинятися посеред дороги і продовжили підготовку прем’єри. Наступні репетиції відбувалися в період повномасштабної війни, яка змінила не лише тему вистави, а й кожного з нас.

П’єса Камю велика і складна.

Я зробив суттєві скорочення і залишив п’ять дійових осіб. Вистава триває годину і двадцять хвилин, думаю, на сьогодні така тривалість – оптимальний варіант.

На щастя, змогли зібратися тим складом, що планувався спочатку. Роль Калігули в одному зі складів виконує Віталій Ажнов. Він грав у моїх попередніх виста-

вах – “Лимерівна” та “Безталанна”. А з другим виконавцем головної ролі Олександром Рудинським працювали разом у “Пер Пюнгті” та “Лимерівні”. За нашою концепцією вони обоє чудово підходять на цю роль. У них є молодість і той темперамент, який потрібен для ролі Калігули.

У цій роботі також задіяні

визнані актори: Тетяна Міхіна, Людмила Смородіна, Олена Хохлаткіна, Ксенія Баша, Олександр Печериця, Дмитро Рибалевський, Акмал Гурезов. Я їх усіх добре знаю, всіх люблю. Ми зробили разом не одну виставу. Це був цікавий творчий процес.

А з Романом Ясіновським, який нещодавно прийшов до Театру Франка, я працював уперше. Це теж дуже цікава творча особистість. Бачив його в інших виставах, а зараз відкрив для себе зовсім в іншій іпостасі.

Сценографічне рішення робив Петро Богомазов, з яким ми створюємо вже не першу виставу. Він зробив простір, у якому дуже зручно працювати і який дає багато можливостей робити виставу внутрішньо мобільною. Костюми створювала Тетяна Овсійчук, з якою я робив “Безталанну”. П’єса писалася в середині ХХ століття, саме цієї доби і костюми.

Як відомо, Калігула любив перевдягатися в жіночий одяг та одяг богів, ми вирішили це об’єднати і вийшов образ Венери. Хотів би сказати, що мені комфортно працювати разом із Петром і Тетяною. Сподіваюся, що це наша не остання спільна робота.

Музичним оформленням я займався разом із Олександром Кришталем. Підбрали музику сучасних композиторів, яка, на нашу думку, суголосна подіям, що відбуваються на сцені.

Наступні покази вистави “Калігула” – 16, 19 та 30 серпня.

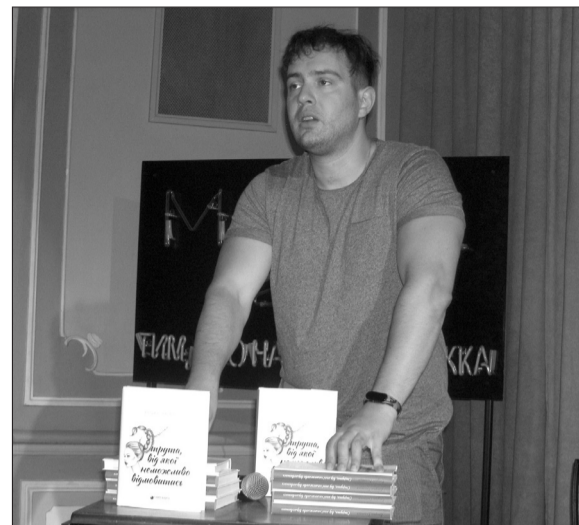
Матеріали підготував Едуард ОВЧАРЕНКО

Едуард ОВЧАРЕНКО
Фото автора

Цілюща “Отрута” від Богдана Гнатюка

У Київській академічній майстерні театрального мистецтва “Сузір’я” відбулася презентація збірки оповідань письменника Богдана Гнатюка “Отрута, від якої неможливо відмовитися”, що включає життєві історії наших сучасників, які перенесли випробування війною, пережили почуття першого кохання й гіркоту важких втрат.

Богдан Гнатюк

На презентацію завітали давні та нові шанувальники творчості Богдана.

— На наше переконання, бути разом, говорити про літературу, мистецтво, творити — це так само важливо, як бити ворога на фронті, — наголосив ведучий презентації, батько автора книжки, народний артист України **Анатолій ГНАТЮК**. — Адже варвари хочуть знищити нашу культуру, мову та історію, нашу ідентичність, знищити нас як націю.

Ворогу потрібно, аби ми зупинилися, склали руки. Але такого ніколи не станеться. Ми живемо і творимо! Вже зараз будемо майбутнє нашої нації. Пишемо пісні, п’єси, поезії, ставимо вистави і знімаємо кіно. А сьогодні зібralися, щоб у дружньому колі поради́ти виходу нової книжки — збірки оповідань Богдана Гнатюка “Отрута, від якої неможливо відмовитися”.

Наше щире і сердечне спілкування — це найкращий сценарій для сьогоднішнього свята. Оскільки Богдан пише не лише прозу, але й п’єси, то ми вирішили познайомити вас із деякими його драматичними творами — зіграти уривки з кількох вистав.

Мені дуже приємно бути на святі мого сина. Це вже його третя книжка. Це справжнє свято для Богдана, нашої родини і всіх, хто сьогодні зібрався на презентацію...

Присутні мали можливість переглянути уривок із вистави “Кафе “Республіка””. Це перша п’єса Богдана, поставлена на професійній сцені, і вистава, в якій він дебютував як режисер. Відбулося це п’ять років тому в театрі “Сузір’я”. А дав можливість здійснити цю постановку керівник театру, народний артист України Олексій Кужельний. Роль офіціанта виконав заслужений артист України Олексій Паламаренко, а Харитона — актор Назарій Барушок. До речі, діда Богдана Гнатюка звали Харитін. Він його добре пам’ятає. Напевно, тому у персонажа таке ім’я.

Рік тому у творчості Богдана Гнатюка з’явилася нова п’єса “Ідеальний шторм”. Про неї розповів меценат, політик, аграрій і науковець **Віталій СКОЦИК**.

— Напевно, є різні підходи до того, як книжки народжуються, пишуться, — зазначив пан Віталій. — Але для тих, хто їх дійсно не пише, а народжує, — цей процес як народження дитини. Ти ловиш момент, коли відчуваєш, що зараз можеш писати.

Якщо ти його не зловиш, то більше такого моменту вже не буде. І тоді книжка вийде зовсім інша.

Щиро вітаю Богдана з народженням прекрасної книжки. Це велике щастя. А коли люди читають твою книжку і діляться з автором своїми враженнями, це ще більша насолода.

У нас із Богданом народився творчий тандем. За моєю книжкою “Ідеальний шторм” він поставив виставу, яка йде з аншлагами в театрі “Сузір’я”. Ця вистава вперше з’явилася трохи більше року тому на великій сцені Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка.

Коли ми вперше зустрілися з Богданом та Анатолієм, у нас був лише рукопис. І ми вирішили за книжкою, яка не є художнім твором, поставити виставу. Жанр абсолютно незвичний. Треба віддати належне генеральному директору — художньому керівнику Театру Франка Михайлу Захаревичу, який погодився піти на такий експеримент і дав велику сцену для вистави.

У нас із Богданом була домовленість, що я не читатиму сценарій і не матиму жодного стосунку до підбору акторів. А прийду, як і всі глядачі, 31 травня 2021 року і подивлюсь, що з цього вийшло. Дякую Богдану за співпрацю, дякую батьку за прекрасного сина!

— Я хотів би подякувати за ту прозорливість, з якою рік тому видав свою книжку Віталій Скоцик, — продовжив Анатолій Гнатюк. — Це наукова праця, в якій він передбачив події, що відбуваються сьогодні. Не можна не дивуватися внутрішньому відчуттю Всесвіту, притаманному Богдану. Він рік тому про все це написав. Майже вгадав дату. Написав, що з четверга на п’ятницю прийдуть дивні істоти на нашу землю, а вони прийшли з середи на четвер. І все там було описано: і заміновані поля, і земля, яку у нас хочуть забрати, і снайпе-

Ми не зупинимося, не втомимося

Тут гаряче. Дуже. Наші стоять до кінця. Дай Боже, дожити до перемоги і до онуків. Розповім їм, що бачив живих богів війни. Справжніх, не лукавих. Сила духу яких сягає неба. Моліться за них, люди, і будьте вдячними повік!

Зараз в Україні відбувається справжня народна війна. Україна не впаде. Ми не зупинимося та не втомимося. Ми налаштовані на запеклу боротьбу — стільки, скільки це буде потрібно, аби захистити свою землю та людей.

Анатолій ГНАТЮК
1 серпня 2022 р.

ри, які стріляють по українцях, і як нас намагаються труїти. Все це написано рік тому!

Уривок з вистави “Ідеальний шторм” зіграли народний артист України Володимир Ніколаєнко (Кіріл), Олег Терновий (Савелій), Ірина Сопіт і Тетяна Кришталь (чарівні мавки степові, польові).

— Жодними словами не висловити вдячності моему батькові та друзям-акторам за те, що вони зробили цю презентацію, — зізнався **Богдан ГНАТЮК**. — Актор здатен на все, може виконати будь-яке завдання. Мої друзі презентували книгу, грали яскраво. Велике щастя споглядати в театрі “Сузір’я”, як професіонали сценічної гри відтворюють те, що я написав, знаходять нові барви до певних слів і діалогів. Завдяки їм у моєму житті поєдналися театр і література. Презентація вийшла оптимістична. Сьогодні світ руйнується, і митець повинен про це говорити. Я не знаю, чи врятує мистецтво світ, але поки існує література і театр — надія є!

Актори прочитали також уривки з оповідання Богдана Гнатюка “Таємниця військового госпіталю” і повісті “Метелики летять на фронт”. А Анатолій Гнатюк та Ірина Сопіт виконали кілька пісень. Того ж вечора на сцені Київської академічної майстерні театрального мистецтва “Сузір’я” показали виставу за п’єсою Богдана Гнатюка “Украдена краса” в постановці автора.

СЛОВО Просвіти

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА»
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

ПЕРЕДПЛАТА — 2022

Вартість передплати
(з доставкою і поштовими витратами):

Поштовий індекс — 30617. Сторінка у каталозі — 66

на 1 місяць 28 грн 14 коп. на півроку 152 грн 84 коп.
на 3 місяці 79 грн 42 коп. на 11 місяців 276 грн 54 коп.

Ви — зі “Словом Просвіти”, бо це — Ваша газета!

Засновник:
Всеукраїнське
товариство “Просвіта”
імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 4066
від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН

Відповідальна за випуск
Любов ГОЛОТА

Редколегія
**Любов ГОЛОТА (голова),
Павло МОВЧАН,
Микола ТИМОШИК,
Георгій ФІЛІПЧУК**

Заступник головного редактора
з виробничих питань
Наталія СКРИННИК
278-01-30 (тел./факс)

Відповідальний секретар
Ірина ШЕВЧУК

Відділ культури
Едуард ОВЧАРЕНКО
279-39-55

Літературна редакторка
Галина ДАЦЮК
Коректорка
Олена ГЛУШКО

Комп’ютерна верстка
**Ірина ШЕВЧУК,
Володимир ЖИГУН**
Черговий редактор
Едуард ОВЧАРЕНКО

Бухгалтерія
279-41-46

Адреса редакції:
**вул. Хрещатик, 10-Б,
м. Київ, 01001**

E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
<http://slovoprosvity.org>
<http://prosvitanews.org.ua>

Надруковано в ТОВ “Мега-Поліграф”,
04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 3.

Листування з читачами —
тільки на сторінках газети.
Відповідальність за достовірність
інформації несуть автори.

Редакція залишає за собою право
редагування та скорочення текстів.
Редакція не завжди поділяє
погляди своїх авторів.
При використанні наших публікацій
посилає на “Слово Просвіти”
обов’язково.

Індекс газети
“Слово Просвіти” — 30617

4 820095 780016